

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto	K 24—
pol leta	12—
četrt leta	6—
na mesec	2—

v upravnistvu prejemati:

celo leto	K 22—
pol leta	11—
četrt leta	5-50
na mesec	1-90

Izaja vsak dan sveder izvzemaj nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večji insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 88.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto	K 25—
pol leta	13—
četrt leta	6-50
na mesec	2-30

za Nemčijo:

celo leto	K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:	
celo leto	K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflova ulica št. 5 telefon št. 88.

Avstro-ogrski in srbo-hrvaški problem.

»Ruskoje Slovo« prinaša iz plesa avstrijskega Srba silno zanimiv članek, iz katerega posnemamo:

Država, ki obstoja le zaradi tega, ker se ne vpoštevajo etnografske meje, stavlja princip etnografskih mej kot opravičbo za ustvaritev nove države. Obenem pa zahteva, naj se del popolnoma bolgarskega ozemlja odstopi tuji državi. Direktno nasprotje tega stališča zadostno dokazuje, da tu ne gre za principiarno rešitev kakšnega vprašanja in da tudi za to, kar se je sicer navajalo, tiči nekaj drugega, česar se pa ne sme pojasniti, ker se smatra politika še vedno kot nekaka skrivnica s pravimi povodi. Če se pa hoče kako vprašanje resno in lojalno rešiti, tedaj pač ni drugega sredstva, nego počakati korenine tega vprašanja.

»Temelje zmage Srbov« je že takoj po izbruhu vojne označevalo nemško časopisje, ki na strani Avstrije, kot »politično fataliteto za Avstrijo«. V čem pa obstoja ta fataliteta? Edino v tem, da je narod, geografsko ozko zvezan, politično ločen, da nastaja v skladu naravnega stremjenja narodov po narodnostnem združenju in narodni vladi za Avstrijo nevarnost, da izgubi velik del svojega ozemlja ali pa vsaj, da jo v tem vznemirjajo, in da gredo vse poti, ki jih Avstrija potrebuje za razvoj svojega gospodarstva, ravno čez ozemlje tega naroda. Nevarnost pred tem narodom je Avstrija že davno spoznala (le serbisme, voila l'ennemi, Kallav), in njena politika se je vedno gibalna v smeri, polastiti se še ne osvojenih dežel tega naroda, osvoboditi pa politično in ekonomsko umrtviti (»Srbijsa se ne sme biti niti za eno vas povečati!« — priljubljen klic avstrijskega časopisja za časa aneksijske krize). Dokler je bila s Srbijo v prijateljskem razmerju, je ta politika uspevala v miru, in Srbijo so potiskali vedno v smer, kjer ni mogla ničesar dobiti, temveč le izgubiti (Slivnica), pozneje so jo pa skušali z zapiranjem mej obsoditi v usodo Bar-

bare Ubrich in so upali, da bo v svojih ozkih mejah samotna in zapuščena brez zraka in svetlobe umirala. Zgodilo pa se je, česar se ni moglo pričakovati, da je ravno sovraštvo Avstrije Srbiji koristilo in da je, prisiljena stati na lastnih nogah, v par letih gospodarsko nepričakovano napredovala in tudi diplomatični uspehi Avstrije v aneksijski krizi so se kmalu izkazali kot Pyrrhova zmaga, kajti »izolacija«. Srbija je povzročila Balkansko zvezo.

Toda četudi so se izpremenili vsi uspehi Avstrije napram Srbiji v neuspehe in četudi je Srbija v tem času, kakor smo navedli, napredovala, sta vendar Srbija in srbo - hrvaški narod v teh razmerah mnogo trpela in še vedno trpita. Kamorkoli se je hotela Srbija obrniti — povsod so bili avstrijski interesi. V Sandžaku, v Stari Srbiji, ob jadranski obali in povsod, in ker je Avstrija imela interese, tedaj Srbija sploh ni smela imeti nikakih interesov. Kaj pa je povzročalo to, da so bili ravno tam, kamor se je Srbija obrnila, avstrijski interesi? Srbija se ni smela povečati ter okrepiti edino vsled tega, ker so v Avstro - Ogrski Srbohrvati, in Srbohrvati so postali najbolj zatirani narod monarhije, ker je obstajala Srbija. Tako so si na čuden način Srbija in Srbohrvati drug drugemu škodovali. Zaradi Srbije so morali Srbohrvati v Avstro - Ogrski trpeti, in nikjer drugje v celi državi ne najdemo sistema Cuvaj, kakor na Hrvaškem in v Slavoniji, in nikjer drugje ni bil deželni zbor, ker niso mogli etnično in jezikovno enotnega naroda razdeliti, razdeljen po veroizpovedovanjih, kakor v Bosni in Hercegovini. Nastaja vprašanje, ali bi ne moglo biti drugače in ali bi se ne mogla ta nevarnost, ki grozi Avstriji in ki bi se mogla izpremeniti tudi v nevarnost za Srbijo, preprečiti in odstraniti.

Princip, ki se je dolgo časa obnesel, in po katerem deluje Avstrija, da pride v okoliščini, je, kakor znano, divide et impera. Priznati se mora, da se je faktično obnesel, in da je morala Avstrija tudi instinktivno no njem delovati. Drugo vprašanje na je, če bo to sredstvo tudi v bodo-

če učinkovalo, kajti tudi naš instinkt nas more pri izpremenjenem položaju in v izpremenjenih razmerah zapustiti — mislimo na veliko hlastnost pri tifusu, če bi ji hoteli popolnoma zadostiti! Tako naj bi tudi Avstrija vpoštevila, da je morda vendar že čas, poprijeti se drugih sredstev, ker se je povzdignila tudi zavest malih, posebno pa, ko so spoznali, kakšne uspehe povzroča edinost. Življenje narodov je dolgo — dalje nego držav in ne more se reči, danes ali pojutrišnjem, toda enkrat pride lahko tudi dan, ko se boste Romunija in Italija zvezali z balkanskimi državami, in tedaj se lahko zgode stvari, ko bo tudi Nemčija prišla do prepričanja, da ni ravno najboljše, hoditi vedno za drugega po kostanj v žrjavico. Kajti če se hoče vedno dividirati, tedaj se pač lahko tudi enkrat doživi iznenadenje vsled kakšnega adiranja ali multipliranja na drugi strani, in sicer z vedno večjimi adendi in faktori, tako da bo ona divizija doživela blamažo.

Avstrija sili nadalje sama sebe v neprijetni položaj, napravljati si one za sovražnike, na katere je gospodarsko popolnoma nakazana. Pravzaprav je to politika contradictionis in adjecto, obenem se hoče koristiti ter onemogočiti pogoje eksistence, se hoče sejati krivico ter žeti zahvalo. Ali ni to postopanje popolnoma po zavrnjenem načelu stare pedagogike, ko so silili otroke, ki so bili pretepeni, da so se lepo zahvalili ter poljubili roko, ki jih tepla. Avstrija pa meni, da je tako bolj varna, če ne oprostí ekonomsko Srbije, da tako bolje varuje svoje lastne ekonomske in politične interese in da bo tako tudi svoje lastne Srbohrvate lažje krotila.

Stvar bi se pa vendar dala na zelo enostaven in za vse strani ugoden način rešiti. Če Avstrija izpusti svoje lastne Srbohrvate, tedaj lahko obenem oprostí tudi Srbijo. Če postanejo Srbohrvati v monarhiji faktično vseh ozirih enakopravni drugimi preteženimi narodi, tedaj bo tudi ono dozdevno ali resnično stremljenje v Srbijo samoobsebi prenehalo. In če bo Srbija kdaj »saturirana« in če se more ekonomsko po-

polnoma neodvisno razvijati, tedaj tudi ne bo mislila na nadaljna zavajanja. Srbija bo potem prenehala biti atrakcija za avstro - ogrske Srbohrvate in tudi se ne bo mogla več sklicevati na pravico, skrbeti za zatiranje brate. Le če namerava Avstro - Ogrska v resnici tudi še nadalje zatirati svoje Srbohrvate, lahko postane za njo močna Srbija nevarna; tedaj tudi ne more priti do trajnega miru. Kajti prenaravno je, da bo Srbija sicer vedno stremila za to, da dobi potrebne pogoje za mirni razvoj in da ne bo zamudila nobene prilike, ki bi ji v tem oziru koristila. In med te pogoje spada svobodno pristanišče na lastnem teritoriju, kakor je imajo vse države (razen nevtralne Švice), in ki je Avstrija ne privoščí Srbiji iz edine tega vzroka, da ne postane Srbija neodvisna, temveč da jo more obdržati vedno v nekaki odvisnosti od drugih.

Iz istega vzroka so tudi pripravljani posoditi Srbiji, da se izkažejo, popolnoma dobrohotne, — pristanišče. Toda posojeno pristanišče bi bila posojena pljuča in s posojenimi pljuči ni mogoče dihati. Avstrijsko časopisje sicer pravi, da bi Avstrija Srbiji rada odstopila samostojno pristanišče, če bi imela Srbija svoje lastno obrežje. Če se tako zapirajo dejstvom, je res treba s poudarkom naglašati, da je vsa dolga avstro - ogrska obal, z samo eno majhno izjemo (ki pa tudi ni niti nemška niti ogrska), hrvaško - srbska, in ker ima Avstro - Ogrska sama zasedeno dolgo hrvaško - srbsko obal, je Avstro - Ogrska najmanj upravičena odreka ti Srbiji morje. Tudi iz tega vzroka naj bi Avstro - Ogrska popustila, in to bi moglo biti bolj dalekovidno, in naj se ne vpira izhodu Srbije k morju.

Avstro - ogrsko - srbski konflikt tiči tedaj sredi v problemu cele avstro - ogrske države in vsega hrvaško - srbskega naroda. Če nimamo celega problema pred očmi, se bomo opirali le na minljiva sredstva in čez par let bomo stali tam, kjer smo sedaj ali pa kjer smo stali pred 4 leti. Da pa se napravi mir, ki naj bo no človeški razsodnosti trajen, ni

drugega sredstva, kakor dati mu tako trdno podlago, kakršne potrebuje za svojo ohranitev.

Med vojno in mirom.

Mirovna pogajanja.

Četrtič so se sestali včeraj v Londonu mirovni delegati. O izjavi turških posredovalcev še ni iz Londona direktnih poročil, kakor pa se izve iz Carigrada, so bili turški protipredlogi zopet taki, da jih delegati Balkanske zveze niso mogli sprejeti. To vedo v Carigradu, tedaj je jasno, da ima turška vlada namen pogajanja zavlačevati, kakor mogoče dolgo.

Turški delegati so imeli namreč baje nalog predlagati, da naj velesile odločijo v vseh vprašanjih, ki so nastale vsled vojne, razen vprašanja Odrina in Egejskih otokov, glede katerih se hoče Turčija direktno pogajati z balkanskimi državami. Dasi ravno so bile instrukcije turških delegatov zelo jasne, vendar so delegati zahtevali v nekaterih točkah dopolnilnih instrukcij. V carigradskih vladnih krogih so mnenja, da se bo našla oblika, ki bo ohranila Turčiji Odrin. Carigradski diplomatični krogi so tudi mnenja, da se bo posrečilo velesilam s svojimi blagohotnimi nasveti zagotoviti skorajšnjo sklenitev miru, najbrže celo brez intervencije velesil.

Poročilo, da je turška vlada spomnila predvčeršnjem vlade velesil za ohranitev statusa quo, je neresnična.

Splošno presojo v Carigradu, zlasti pa v vojnem ministertvu položaj mnogo bolj optimistično, kakor v zadnjem času. Govori se celo, da so instrukcije turških delegatov take, da je upati na skorajšnji sklep miru. Kar se tiče Odrina, se govori, da bo ostal turški, da pa bo Turčija morala opustiti trdnjavo.

Glede Odrina piše bolgarski vladni »Mir«, da so vsi vzroki, ki jih navaja v tem vprašanju turška vlada, popolnoma nesprejemljivi in brezpomembni že zato, ker turška armada ne more oblegane trdnjave osvoboditi, kar stori konec vsem nadalj-

LISTEK.

Skrivnost hiše št. 47.

Roman;

Angleški spisal J. Storer Clouston.

I.

V celem Londonu nima noben okraj tako romantične preteklosti in tako mnogopomenbnega imena, kakor Sv. Johna Wgles. Nobeno glavno mesto na svetu nima toliko tihih skrivnostnih ulic. Morda najbolj skrita je med njimi ulica Hiacint, ki je ozka soteska brez izhoda, obsajena s senčnatimi starimi drevesi, in je v sredi zlomljena, tako da od začetka ulice ni videti zadnjih hiš.

Vsako hišo loči od ulice in jo zakriva pred radovednostjo visok zid; komaj vidna vrata v zidu so vedno zaklenjena. Zdi se, kakor da ima vsako posamno poslopje svoj roman in ga pač tudi ima; a dočim ga vse druge hiše še hranijo nepoznanega, je hiša št. 47. zadobila v zapiskih hudodelstev veliko znamenitost.

Pred nekaterimi leti sta stanovala v tej mali vili gospod in gospa Molyneux z dvema služkinjama. Kakor mnogo drugih oseb, ki so pozneje dosegle žalostno slavo, je bil tudi gospod Molyneux po svoji zunanosti zadnji, katerega bi bil kdo smatral za možnega, storiti zločin izbrane hudobije. Studiral je na eni najimenitnejših angleških gimnazij in pozneje

na vseučilišču v Oxfordu ter se poročil s finovzgojeno mlado damo iz odlične družine. Skupno sta imela štiri- sto funtov letnega dohodka, ki ga je on skušal povečati s tem, da je pisal učene razprave o drugovrstnih pesnikih šestnajstega stoletja; dasi so bile spisane jako skrbno in v najčistejši angleščini, vse je niso nikdar vrgle nad letnih dvašest funtov. Vendar si je ž njimi napravil ime in tudi delo samo ga je zadovoljevalo.

Molyneux je bil v tistem času precej nad štirideset let star, bil je nekaj več kot srednje rasti in vitke postave; držal se je nekoliko naprej; poteze njegovega obraza so bile pravilne in prikupne, njegov glas je bil zelo prijeten; če še dostavimo, da je nosil naočnike in da je bil strasten ljubimec in zbiralca starega porcelana, bo možno presoditi, kako gorostasne so morale biti okolščine, ki so povzročile, da je nekaj časa vsakdo imenoval ime takega moža, kdor je vzel kak častnik v roke. Gospa Molyneux je bila fina izobražena dama, ki je občevala v najboljših krogih. S tem je pa tudi že končana podobnost med njo in njenim možem, kajti ona je bila prav tako praktična in trezna, kakor je bil on nepraktičen in razmišljen; vzlic tej veliki razliki — ali pa morda ravno zaradi nje? — sta živela v najboljšem sporazumu. Zaradi popolne natančnosti: imela sta en sam povod prepričanja, ki ga na hudodelstvu sledeča preiskava ni spravila na dan.

Avtentična dejstva so sledeča: Zakonska dvojica je pred več leti preživela nekaj tednov na poživlja-

jočem zraku Švice in tam je gospoda Molyneuxa nenadoma obšla misel, spisati detektivski roman, na kar ga je spravila anekdota, ki jo je pri obedu povedal neki gost. Molyneux se je sam sebi silno čudil, zmalaz je pa vendar svoj roman s tako živahnostjo, kakršna ni odlikovala njegovih prejšnjih del. Njegova žena, ki se je v začetku nekoliko zgražala nad tem, je imela toliko zdrave človeške pameti, da je razglasila smelo trditve: ker je njen mož že zagrešil detektivski roman, bi svoj prestopok zoper kulturo še povečal, če bi si svojega truda ne dal plačati. Ob sebi umljivo, naj bi roman izšel brezimno in založnik je moral storiti najsve-tejše prispege, da nikdar ne odgrne zastora.

Uspeh je bil nad vse velikanski. Roman »Skrivnostni sled« spisal »Feliks. Chapel« je vzbudil pozornost, ki se je mnogi še danes spominjajo; vsekako so stotisoči na vseh koncih sveta čitali ta roman in pri tem vsi dobili nekaj skupnega: odločni namen, da brez nočne svetilke in policijske piščalke ne gredo spat.

Nekega dne sta se dala zapeljati v borzno spekulacijo: toda poskus, povišati svoj dohodek povodom naraščanja kurzov gumi - delinc, je ponesrečil tako, da sta morala še skromneje živeti.

Od tedaj ga je njegova žena večkrat rotila, naj zopet spiše roman. Toda veleizobraženi mož, ki je nekoč zavzemal celo vseučiliško službo, ni hotel o tem ničesar slišati. Sramoval se je svojega prvega greha tako, da niti najožji njegovi prijatelji niso

slutili njegove identitete s Feliksom Chapelom, in izjavil je svoji ženi, da si nikakor ne more predstavljati, da bi ga še kdaj obšla taka grda misel. »Grda?« je ponavljala gospa Molyneux. »Mar misliš, da je to bolj neprijetno, kakor opominjevanje trgovcev in obrtnikov?«

»Nikar ne pozabi, draga,« je Molyneux mehko odgovoril, »da roman ni najin edini dohodek. Tvoja teta Margaret je šele zadnjič s posebno določnostjo govorila, da sme-va računati...«

»Da jo bova podedovala, kadar bo umrla,« ga je izpolnila žena.

»Ali — draga Harriet — ona je dvainosemdeset let stara...«

»Njena mati je dosegla petinde-vetdeset let.«

»Nečem biti pesimističen,« je menil mož, »a jaz si ne morem misliti, da bi uboga teta postala tako stara...«

»Irvin!« ga je posvarila žena.

»Take misli so nespodobne in spričo zdravja tete Margaret tudi nepotrebnosti. Sodim, da je jasno in očitno, kaj je tvoja dolžnost.«

Molyneux je po vsakem takem pogovoru izgledal nekaj dni ves nesrečen, kakor — no kakor pač mož, ki se pripravlja, storiti svojo dolžnost.

Ta prepričanje male denarne zadrege — to so bili edini oblaki, ki so časih nekoliko osenčili njiju zakon-sko srečo pred presenetljivim strašnim dogodkom, ki še danes ni pozabljen.

Prijaznega jutra v oktobru leta 1909. je bil Molyneux zaposlen na

svojem vrtu. Poleg svoje strasti za star porcelan je ljubil tudi vrtnarstvo, zlasti ob lepem vremenu.

»Irvin,« je poklicala njegova žena.

Njen glas ga je pretrašil. Obšla ga je huda slutnja. Kolikrat se je v strašnih dnevih, ki so se kmalu potem začeli, spominjal nenavadnih čustev, ki so ga takrat spreletela. Harriet je prihitela k njemu z brzovjavko v roki.

Prečital je brzovjavko in bil tako osupnjen, kakor njegova žena.

»Ali mu ne moreva odbrzovjaviti?« je predlagal.

»Saj še naslova ni sporočil.«

Nezadovoljno sta gledala drug drugega.

»Seveda mu morava postreči s šampanjcem,« je rekla ona.

»In z obedom sedmih jedil,« je dostavil on.

»To je z njegove strani strašna brezobzirnost,« je zaklicala žena.

»On prav dobro ve, da nisva pripravljena na pogoščevanje škofov.«

»Če bi bil saj škof iz kake kolonije ali samo naslovni škof,« je menil on.

»Toda bratranca Berforda — ne. Od srca rad bi se odpovedal temu sorodništvu.«

»In kar je najhuje,« je tožila gospa Molyneux, »je to, da ima Eva danes svoj prosti dan. To pa moram na vsak način urediti.«

Ona je odhitela nazaj v hišo, on je pa žalostno ogledoval debule svojih tulipanov. Zopet ga je, še močneje, kakor prej, spreletela zla slutnja. (Dalej prihodnjik.)

nim diskusijam. Vzroki historične narave niso ugodni za Turčijo, ker je bil Odrin, predno je prišel pod turško oblast, bolgarski. Kar se tiče strateških pomislekov, imajo ti samo za zmagovalca vrednost in Bolgari ne morejo prepustiti Turčiji trdnjave, kakršna je Odrin, ker bi bila ta trdnjava za Bolgarsko večna grožnja. Bodoče prijateljstvo med Bolgarsko in Turčijo zahteva, da ostane Odrin v bolgarskih rokah. Turčija ima dovolj, če si ohrani črto ob Cataldži. V ostalem zahtevajo narodni in gospodarski interesi krščanskega prebivalstva v odrinskem vilajetu, da pridobi to glavno mesto Tracije pod bolgarsko upravo prebivalstvu zopet blagostanje. **Odrin mora biti bolgarski, o tem ne sme biti dvoma.**

V ospredje pri vseh vprašanjih glede miru stopa sedaj vedno bolj mnenje veselih.

Nemški poslanik knez Lichnowsky je glede stališča Nemčije v tem vprašanju imel konference z nemškim državnim kancelarjem in nemškim cesarjem. Šlo je baje za vprašanje, kako pospešiti tok mirovnih pogajanj. Posebno pozornost pa bodo morale posvetiti vesile vprašanje Albanije, glede katerega do sedaj še ni prišlo do sporazuma. V nemških političnih krogih se razen tega tudi naglašajo, da tvori vprašanje Odrina obenem tudi podlago za rešitev vseh vprašanj med Bolgarsko in Rumunsko.

Tozadevno se izve sedaj o razgovorih francoskega ministrskega predsednika Poincaréja z avstro-ogrskim in ruskim veleposlanikom sledeče: Poincaré se je trudil po možnosti pripraviti tla za konferenco veleposlanikov zlasti z ozirom na Albanijo. O predlogu, ki bi značilno dalekosežno naklonjenost Avstro-Ogrske je poročal poslanik Szecsen na Dunaj. Razgovori so se bavili tudi z vprašanjem srbskega pristanišča ob Jadranskem morju. Pri tem se je izkazalo, da obstaja med nazarjem Avstro-Ogrske in tripelentente še velik nesporazum zlasti glede pristanišča, ki naj je dobi Srbija za svoje gospodarske potrebe. Zagotavlja se, da je bil Poincaré od tega nesporazuma presenečen ter da je moral končno izjaviti, da se mora tozadevno še posvetovati z zastopnikom Rusije in Angleške. Govori se, da se bo konferenca veleposlanikov bavila v prvi vrsti z albanskim vprašanjem. Šele od stališča, ki je bo zavzemala tripelententa glede pristaniškega vprašanja, bo odvisno, kako stališče bo zavzela Avstro-Ogrska glede Albanije.

Kakor poroča »Pall Mall Gazette« iz Londona, je izročil prvi srbski delegat Novaković v ponedeljek siru Edvardu Greyu zemljevid, na katerem so bile začrtane prihodnje meje avtonomne Albanije, kakor bi odgovarjale željam balkanskih držav. Sir Edvard Grey pa je prejel še drug zemljevid, ki je bil izdelan po naročilu ruske vlade in v katerem so bile začrtane meje Albanije po ruski želji. Ta Albanija bi bila nekoliko večja, kakor ona, ki jo proponira Balkanska zveza, vsekakor pa še ne dosega velikosti one Albanije, ki jo želi Avstro-Ogrska in glede katere je avstrijski veleposlanik izročil siru Edvardu Greyu pred par dnevi zemljevid. Lahko je mogoče, da odpošlje konferenca veleposlanikov evropsko komisijo v Albanijo, da se pouči sama o narodnostnih razmerah v dotičnih krajih.

Kakšna bi bila ta komisija, ni mogoče izvedeti, jasno pa je, da bi bilo to strahovito dolgotrajno in najbrže tudi brezplodno delo. Etnografskih študij o Albaniji je izšlo kaj dosti v srbskem jeziku in imena učeniakov jamčijo za njih pravilnost. Sedaj pa naj bi komisija kar pod roko izdelala, za kar so potrebovali učeniaki večletnih študij? Po našem mnenju bi tako delo, če se sploh kdaj izvrši, trajalo več let, kar pa gotovo ne more biti v interesu miru in v intencijah veselih. Pomisliti je treba le, da je treba natančno preštudirati narodnostne razmere ob meji, ki sega v 3 meridijane in 4 vzporednike in ki bi imela dolgotrajno brez dvoma nad 400 kilometrov. Poleg tega bi šla ta meja po težko dostopnih krajih in med prebivalstvom, ki takim komisijam ni ravno zelo naklonjeno. Ni upati, da bi imel tak komisijalen ogled povoljen uspeh. Pred vsem pa taka komisija ni v interesu hitre rešitve zadeve.

Kakor poroča »Russkoje slovo« iz Londona, bo vztrajala ruska diplomacija tudi na tem, da dobi Črna gora Skader. Ta sklep ruske vlade je posledica enodušnega nastopa gosudarstvene dume za balkanske Slovane.

»Morning Standard« pa poroča nadalje, da podpira Rusija tudi zahtevo Grške glede Egejskih otokov zlasti zato, ker potrebuje Rusija en otok v Egejskem morju, da ustanovi tam skladišče za premog. List do-

stavlja, da bi stopilo vsled tega takoj vprašanje pomorskega ravnovesja v Sredozemskem morju v ospredje. S tem pa bi stopilo na površje še drugo vprašanje, namreč železniško vprašanje iz Tiflisa do pristanišča Aleksandreta, katerega železnica bi sekala novo nemško železnico v Mali Aziji ter omogočila Rusiji direktno zvezo s Sredozemskim morjem. Turčija bi bila vsled te ruske železnice v Mali Aziji ravno tako vezana, kakor je vezana njena pozicija v Evropi vsled otoka Cipra in tudi pozicija v Egiptu bi se močno izpremenila. Obenem bi izgubila tudi nemška železnica v Bagdad svoj pomen in nemški vpliv v Mali Aziji bi mnogo trpel.

To so sekundarna vprašanja in za stališče Avstro-Ogrske, kateri je Nemčija že itak odvzela velik del kupčijskih zvez z Levanti, tudi ne več tako pereče vprašanje.

Gre pa še za vprašanje gore Athosa. Kakor se namreč poroča iz Petrograda, se bo sestala v Solunu v kratkem konferenca za ureditev političnega pravnega in gospodarskega vprašanja na polotoku Athos, katere se bodo udeležili delegati Rusije, Grške, Srbske, Bolgarske in Rumunske. Rusija predlaga, da naj se proglasi polotok Athos kot neodvisen in nevtralen. Samostani na polotoku naj bodo podrejeni carigradskemu patriarhu. Za vzdrževanje reda pa naj se ustanovi krščansko orožništvo.

Kompenzacije za Rumunsko.

Kompenzacijske zahteve Rumunske napram Bolgarski so stopile sedaj v odločilni stadij. Bolgarski odgovor pričakujejo še tekom tega tedna ter upajo v Bukarešti na popustljivost Bolgarske. V Bukarešto je dospelo iz Sofije uradno bolgarsko poročilo, da ima predsednik bolgarskega sobranja dr. Danev polno moč, pogajati se z rumunskim poslanikom v Londonu o vprašanjih, visečih med obema državama. S tem je stopila zadeva v oni stadij, ki ga je želela Rumunska že takoj po končanih sovražnostih. Ni pa res, da bi se pogajanja že začela. Ravnotako ni res, da namerava Rumunska mobilizirati. Kar se tiče potovanja rumunskega notranjega ministra Take Jouslena v London, je to potovanje v zvezi z njegovim intimnim stiki, ki jih ima v Londonu, vsled česar potuje vsako leto okrog Božiča tja. Jasno je, da se bo sestal z različnimi državniki, vendar pa to ni namen njegovega potovanja.

Kljub temu se vzdržuje vest, da vlada na Rumunskem tako napetost, da je pričakovati v par dneh odločitve. Tako v vladnih krogih, kakor v javnosti vlada baje ogorčenje zaradi zavlačevalne taktike Bolgarske in vse obstoja na tem, da se situacija do konca tega tedna razjasni. Ta odločilni korak pa ne more obstojati v drugem, kakor da prekorači rumunska armada bolgarsko mejo in zasede one pokrajine, ki jih potrebuje Rumunska za ojačenje svojih mej. Kljub temu situacija še ni preveč kritična. Poroča se tudi, da je ob meji že pripravljena močna rumunska armada.

Med ranjenimi srbskimi brati.

Slike in črtice.

Pripoveduje dr. Ivan Oražen.

VIII.

Ranjenec od Prilepa in njegova žena ter mati.

Bil je težko ranjen; imel je zlomljeno desno stegno in glavna žila odvodnica je bila raztrgana. Transport do bolnice je bil težaven in dolgotrajen. Mož je bil inteligenten obrtnik in doma so ga čakali žena, mati in dveje malih otrok. Večkrat je govoril z nami o njih in oči so se mu iskriale veselja in ljubezni do svojcev. Že parkrat smo mu prigovarjali, da si naj da odrezati desno nogo, ker je to zanj sedaj edina rešitev. Revez je dvomil o opasnosti svoje poškodbe. Parkrat ponoči so se pojavile hude krampovitve, da smo jih komaj ustavili. Vsled silnih izgub krvi je telesno popolnoma propadel; oči so se mu udrle, dihal je težko. Sedaj šele je spoznal, da mu preti konec in prosil, da naravnost zahteval je, da se mu odreže noga. Udali smo se, a upanja nismo imeli nikakega. Revez je pa trdno upal, da še vidi svojce.

Dva dni po operaciji, bilo je že zvečer, postalo mu je težko. Bližala se mu je smrt... on je to čutil. Stali smo okoli nega in ga tolažili. Junak je molčal. Naenkrat mu vzplamte oči in iz ust se mu privije prošnja: »Deco, svojo deco bi še rad enkrat videl, pišite ženi.«

Davilo nas je nekaj v grlu in teško smo se vzdrževali. Človek, ubogi človek, koliko in kako strašno je morala trpeti tedaj tvoja duša! A v tvojih očeh ni bilo solze, žarki vroče

ljubezni do tvojih otrok, ki so ti sijali iz oči so požgali grenko solzo... Mi smo pa ta večer molčali in premišljevali; predno smo pa legli spat, rekel je eden: »Strašna je vojna.« Prepričan sem, da je s tem uganil vsebino misli nas vseh... Ranjenec pa je ponoči umrl.

Naznanilo njegove smrti se je zakasnilo vsled tedanjih poštnih razmer in pokopali so siromaka, ne da bi bil navzoč kdo njegovih domačih.

Nekega dne stojim zgodaj zjutraj pred bolnico, ko zagledam dve ženski, ki korakata po vrtu proti meni. Ena bila je mlada, čvrsta žena, druga pa že bolj priletna. In razvil se je sledeči govor.

— Ali je res umrl ranjenec P., ki je bil ranjen pri Prilepu? —

— Ve ste drage, gotovo njegova žena, njegova mati, da umrl je. —

In meni se je dozdevalo, da so njih oči zatemnele — a solza se ni pokazala.

— Pa čuješ doktore, pokaži nama, kje leži na odru, da ga vsaj še enkrat vidim. —

Teško mi je bilo pri srcu, a odgovoriti sem jima moral, da je njihov ljubljenež že pokopan par dni.

— Kaj, pokopan; tedaj ga ne boste videli še mrtvega? —

Cul sem pritažen, hripav vzdih, ki se je izvil iz prs žen in mrzlični krč stresel je v trenutku njih trupla, glave pa so se upognile proti prsim. Prepričan sem bil, da jih premaga silen jok. Ali zmotil sem se. V očeh ni bilo solza.

— Brate, povej nama še, ali je mnogo trpel in kako je umrl? —

— Drage, mnogo je trpel, govoril o svojih, a do zadnjega se je ponasal junaki. —

— Tedaj je umrl kot junak? —

— Da, kot junak! —

Tedaj so se pa ženama zaiskrile oči, telesi se vzravnavali in ponosni ste mi rekli: »Hvala ti za poslednje besede, z bogom prijatelj.« In s trdimi koraki ste odšli. Bila je žena junaka, bila je mati junaka!

IX.

En dopoldan v operacijski dvorani.

— Živonj, pripravi za jutri dopoldne vseh šest ranjencev, katere smo ti pokazali in glej, da bode vse čisto. Jutri začnemo zgodaj. —

— Razumem, gospodje. —

Drugi dan zbrali smo se zgodaj v operacijski dvorani, ker je bilo treba izvršiti šest večjih operacij in potem takoj prevezati nekatere težko ranjene.

Prav prijazna soba je ta naša operacijska dvorana, dosti velika in svetla ter z svetlo-belimi gladkimi stenami. Ob stenah stoje različne omarice, v katerih najdeš vse za operacije potrebno: v kotu pa stoji kotliček in v njem žubori prav uspavajoče voda, v kateri se kuhajo svitli instrumenti.

Solnce je ravno vzhajalo izza Suhe planine, ki se je vsa kopala v njegovih svetlih žarkih in široki, svetlo-rumeni prameni razlili so se po dvorani. Krasno jutro, in človeka je kar vlelo v naravo, da se navži je svežega zraka. Pa vsaj je bil sedaj tudi še v dvorani dober in svež zrak.

— Živonj, naj prinese strežaji ranjenca K. iz sobe št. 10. —

Stali smo okolo operacijske mize, molčali in zrlji srepo v tla.

In vrata se odpro; notri pa prineseta dva strežaja na nosilih bledega moža suhih in upalih lic. Ranjen je bil pri Kumanovem in šrapnel raztrgal mu je nogo. Zlomljene, ostre kosti štrle so iz mesa, rana je bila gnojna. Obstojala je nevarnost, da se mu zastrupi kri.

— Strežaji, dvignite ga in denite ga oprezno na mizo. —

Vzdignili so ga in čul se je sicer pritažen, a groze poln vzdih: »Kuku mene! Jadnik ja!«

— Ne hoj se Jovo, nič te ne bo bolelo. Samo štel bodeš eden, dva tri itd. potem pa zaspi. —

— Ne bojim se, gospodine, ali kaj bom revež brez noge? Nimam svojega doma. Prosim pa, da naredite hitro. —

In ubogi Jovo je začel šteti: eden, dve, tri... do petdeset je štel pravilno, potem je pa začel mešati... trideset... dvajset... Lica so že bolj pobledele, dihanje poprej nemirno, postalo je redovito in globoko. Obmolnil je. Zrak v dvorani pa se je napojil z zopernim, omamljajočim duhom kloroforma.

— Lahko se začne — javil je pridušnim glasom narkotizer. In dolg, oster nož se je zasvetil v rokah operaterja... Trikrat, štirikrat potegne odločno in z močjo... pa je koža odločena in meso stegna prerezano okoli in okoli do kosti. Ojster, hreščec glas žage, ki grize z svojimi ostrimi zobmi v živo kost se začuje...

— Kolega, nogo malo višje... zdaj, zdaj bo končano. —

In začuje se kratak, prazen in tleskajoč glas, kakor bi prelomil kosček šipe... zadnja plast kosti je prežagana in v rokah asistenta obvisi mrzla noga Jove. Položili so jo v kot dvorane. Mi pa smo naporno dihali... bilo nam je težko.

— Jovo, čuješ Jovo, prebudi se, odpi oči, svršeno je vse. — Kmalom se je prebudit, odprl oči, gledal topo in nemo naokoli. Pa se mu spači obraz in vdari v inčeti plač.

— Gospodine stotnik, kje je moja stotinja... izgubil sem jo. — Revez, silno je vplivala vojna na tvoje živčevje, ker prva tvoja misel bila je zopet pri vojski. Odnosi so ga in prinesli drugega tudi iz sobe št. 10.

Bil je ranjen pri Kumanovem; rana bila je sicer majhna ali inficirana. Skoraj cela noga je bila mrzla, črna. Gnjljo mu je meso pri živem telesu... neznošen smrad se je širil od njega.

— Vzemite mi nogo, pa rešite mi vsaj življenje. Kaj bodo delali moji brez mene? —

Srepo smo zrlji pred se in iz ust ni nam mogla priti tolažilna beseda — imeli smo malo upanja.

In v kratkem se je izvršila ista grozna procedura kot poprej in druga noga je ležala v kotu pri prvi. Prebudili smo ga težko iz narkoze.

Tretji je prišel sam v dvorano z zdrobljeno desno roko in inficirano rano.

— Juraj, ali se kaj bojiš? —

— Ne bojim se, vsaj je bilo pri Kumanovem še bolj strašno pa se nisem bal. Izgubil bom roko, a osvetil sem se neprijatelju. —

Mirno je legel na mizo. Ko se je prebudit, bile so prve njegove besede: »Hvala vam bratje.« In sanjavo se je nasmejal.

V kotu pa je objela njegova roka obe nogi.

Prišel je četrti in peti, oba iz sobe št. 25. Oba sta imela pokvarjeno in razbito po eno oko. Treba je bilo odstraniti vsakemu eno oko.

Reveža nista tarnala, da se jima ohrani le po eno oko, pa bodeta zadovoljna. Drug za drugim je legel na mizo in kmalu je zijala prazna votlina izpod čela. Strašno. Obe očesi pa so se zatrkali v košaro, ki je stala v kotu in kjer so že bile obe nogi in roka.

Še zadnji leže na mizo. Moral se mu je odrezati desni kazalec.

— Brate, pa kako si dobil to rano? —

— Veš, ležali smo v okopih, pa sem hotel pogledati kaj vendar dela neprijatelj, ker je bilo vse tako mirno. Mogoče pa zbijem kako turško pokrivalo raz glave. Pa se malo, znaš prav malo vzdignem v okopih in pomerim s puško proti sovragu. Pa v istem trenutku začujem pok in moja roka me zaskeli. Kaj ne, dobro me je zadel? —

— Dobro, dobro je menil sovrag, bil si v veliki nevarnosti in svojo radovednost si plačal drago. —

— No, vsaj kmalo ozdravim in potem se vrnem zopet k komandi, pa mu mogoče še povrnem. — Dečko se je smejal.

Na to smo prevezali še nekaj težko ranjenih, katerih rane so se hudo gnojile. Bili so to grozni reveži, ker pretrpeti so morali velike muke pri prevezavanju. Previti pa jih je bilo treba vsak dan. Tedaj se je pač čulo v dvorani škripanje z zobmi in tihi pa boleštni vzdih in polnili vdih.

Skončali smo današnje strašno dopoldansko delo. Zrak v dvorani je bil neznozen, po krvi, človeškem mesu in gnoju je dišalo. Glave so nam bile vroče in v možganih je nekaj tiščalo kot bi imeli železne obročje okoli glav.

Le ven, hitro ven iz te strašne dvorane...

Volilna reforma na Ogrskem.

Ko je dne 17. januarja 1910 kabinet grofa Khuen-Hedervaryja prevzel žalostno dedščino po koalicijskem kabinetu Wekerlejevem, je stopil v njega tudi dr. Franc Székely kot justični minister. O dr. Székelyju je bilo znano, da je v celem kabinetu najpoštenjši in da je odkrit pristaš pravične volilne reforme na Ogrskem. Ko je dr. Lukacs še koketiral z Julijem Justhom, ki je zahteval splošno volilno pravico, so splošno mislili, da bo dr. Székely dobil nalogo, da izvede to reformo in da jo izvede takde, da bodo odstranjene vsaj največje krivice dosedanjega volilnega reda. Med tem pa je dr. Lukacs popolnoma izpremenil svojo borbo ter se popolnoma podvrnil volji grofa Tisze. In po dolgem odlašanju je izdal tako osnovo volilne reforme, da je na Ogrskem zastrmel vsakdo, ki ima le nekoliko čuta pravičnosti v sebi. Dne 30. decembra 1912 se je dr. Lukacs vrnil iz Dunaja, kjer si je od vladarja izprosil predsankcijo osnove volilne reforme, ter sklical ministrski svet, kateremu je predložil to osnovo v

svrhu poslednje diskusije, da jo potem v silvestrovi seji predloži zbornici. V tej seji je dr. Székely izjavil, da ne more vzeti na znanje poročila ministrskega predsednika o volilni reformi, ker ta osnova popolnoma nasprotuje onemu vladnemu programu, za katerega sta on, dr. Székely, in dr. Lukacs prevzela pred volilci in celo drželo moralno odgovornost. In nato je dr. Székely podal demisijo. Ta volilna reforma pa je povzročila tudi sicer velik odpor, predvsem v združenih opoziciji, ravnotako pa tudi v vladni stranki, iz katere je — kakor smo že poročali — izstopilo več poslancev. Včeraj so imele te stranke svoje običajne noveletne sestance, na katerih se je pač predvsem govorilo o novi volilni reformi. Grof Apponyi je na sestanku Kossuthove stranke ostro kritiziral novo osnovo volilne reforme ter obljubil, da bo Kossuthova stranka nadaljevala svoj boj proti cesarski blaznosti vlade in proti osnovi volilne reforme. Predsednik ogrske krščansko-socialne stranke poslanec Gieswein je izjavil, da se mora stranka najostreje bojevati proti nazadnjaški osnovi volilne reforme ter za splošno volilno pravico kot garancijo čistih in pravičnih volitev. Če pa bo ta osnova postala zakon, tedaj je reparacija za vedno izključena, ali pa se more doseči edinole z revolucijo. Na sestanku vladne stranke je seveda dr. Lukacs na vso moč hvalil svojega otroka, vendar pa ga navdaja nekak strah. Značilno je namreč, da je izjavil, da se ne smatra za nezmotljivega in da se bo strinja tudi z bistvenimi modifikacijami osnove, če se mu bo dokazalo, da so te modifikacije potrebne in koristne. Ta strah izvira pač iz tega, da namerava še več poslancev izstopiti iz vladne stranke. Grof Tisza je označil novo osnovo volilne reforme za popolnoma demokratsko, čeprav bi on kot oseba želel zmernejšo reformo. Iz vsega je torej razvidno, da bo ta oreh za vlado precej trd. Kdor pa pozna politiko nasilnosti, ki jo vodi dr. Lukacs kot ponižni sluga grofa Tisze, ta je prepričan, da bo vlada premagala vse ovire, ki se bodo stavljale njenim zahtevam.

Štajersko.

Mila prošnja do Nj. Ekscel. dr. Mihaela Napotnika, kneza in škofa lavantinskega. Na sinodi l. 1907 smo zložili 12.000 K za društvo sv. Viktorina, da se je ustanovila »Straža«. Zdaj morajo župniki brati vsako leto še 18 mas v tisti namen in kakor turški paša harač, tako strogo iztirjavajo vsakega pol leta dekani ta denar in pazijo, da bi si kateri župnik ne pridržal par vinarjev. In samo župniki morajo plačevati ta davek. Pa kaka je to justitija distributiva? Bogatin v Laškem in Celju plača ravno toliko 22 K 80 v, kakor revež na Kozjaku, — veleposestnik ravno toliko, kakor oni, ki si nima ene kože kje napasti, — bogati župniki v Mariboru in okolici toliko, kakor siromaki v blatnih Haložah. Prosimo vas, pustite revnejšim vsaj letos ta mašni denar, katerega nam ljudstvo itak z veliko težavo da; bogati pa naj le plačajo. Letos je strahovita stiska za denar. Računi od trgovcev, obrtnikov, knjigarjev prihajajo, prošnje za podpore vsaki dan, vsi smo si morali kupiti nove brevije, časopisi stanejo denar; posli čakajo s težavo na svojo zasluženo plačo zdaj ob novem letu; 2/3 vaših župnikov je obupati, kakor marsikateremu kmetu, ker ni nobenih dohodkov. Sila nas je združila in k skupni prošnji ojačala v vsi spoštljivosti. — Odbor župnikov lavantinskih.

Iz Rajhenburga. V nedeljo, dne 29. decembra se je vršil tu ustanovni občni zbor političnega in gospodarskega društva »Kres« za sevniški okraj. Pri Leskošku se je zbralo za naše razmere izvanredno veliko število mož, med njimi štirje župani, da se udeležijo občnega zbora toliko potrebnega naprednega političnega društva. Zborovalce je pozdravil imenom pripravljalnega odbora urednik Lešničar iz Celja, ki je v svojem govoru poljudno razlagal delokrog in cilje novega društva. Baval se je pri tem tudi z nalogami, ki jih bo imelo društvo pri bližnjih deželno-zborskih volitvah. Trebalo bo natančno pretehtati dobiček in škodo, ki jo ima kmečko prebivalstvo od obstrukcije klerikalnih deželnih poslancev in se po tem predurku pri volitvah ravnati. Zborovalci so sledili z živim zanimanjem govornikovim besedam in so živahno pritrjevali. Po odobritvi pravil in predlagane članarine se je izvolil sledeči odbor: predsednik Ivan Pavlovič, kmet na Armeškem; podpredsednik Josip Božič, župan v Zabukovju in iv. Križan, notarski uradnik v Sevnici; tajnik Sander Lenard, monter v Rajhenburgu; blaginjak Ivan Zemljak, posestnik v Dovškem;

odborniki Anton Kunej, župan v Stolovniku, Ludvik Potočnik, nadučitelj pri Sv. Antonu, Glas Franc, posestnik v Preslodu, Glas Franc, posestnik v Rožnem in Krevclju, posestnik v Leskovcu; namestniki so Senica Mihael, župan v Senovem, Janez Leskovšek, gostilničar v Rajhenburgu, Čepin Andrej, posestnik v Senovem in Franc Jamšek, nadučitelj v Rajhenburgu. Pregledovalci računov so Zakšek Ivan, župan na Armeškem, Franc Agre, čevljar v Rajhenburgu in Česek Martin, gostilničar na Armeškem. Upati je, da bo »Kres« čvrsto deloval.

Iz Celja. (Spremembe posesti.) Kako se nam poroča, je kupil bivšo Costovo hišo v Schillerjevi ulici ključavničar Gradt za 70.000 K. O hišni kupčiji Temmerl-Tomaschek-Mahr-Kupka pa bomo še posebej govorili, ker je zelo značilna za celjske razmere in za korupcije v vladajoči nemški stranki.

Iz Šmarja pri Jelsah nam poročajo: V nedeljo dne 29. decembra je imela naša požarna bramba svoj občni zbor. Za načelnika je bil zopet izvoljen vrl naprednjak Mihael Skale, posestnik in gostilničar v Mali Pristovi. G. Skale vodi to človekoljubno društvo sedaj že osmo leto.

Iz Studencev pri Mariboru. V soboto, 21. t. m. ste priredili podružnici »Družbe sv. Cirila in Metod« in »Slovenske Straže« v Šanperlovi gostilni božičnico slovenskim otrokom. Obdarovanih je bilo 160 otrok. Božičnico je otvoril g. dr. Dolar s prav lepimi besedami. Spored je bil sicer priprost, a zelo gniljiv in le poznavalec Studencev zamore prav raztolmačiti one občutke, ki ga navdajajo v trenutku, ko zasliši nedolžne otročje zapeti slovensko pesem. Nehote se mu vzbujajo zavest, da so to sicer naši otroci, a stoji danes na razpotju; ali jih reši za nas slov. šola, ali pa so zgubljeni za nas in še jih mogoče srečamo enkrat kot ljute janičarje! Prav lepa hvala gospodu V., ki je tako lepo vprizoril ta otroški nastop, hvala onim gospodom, ki so nastopili v moškem zboru. Ne smemo končno še pozabiti domačih tamberšev in Bendjeve obitelji, ki nam je pripravila lepo božično drevo. Lani smo že rekli, da bomo že letos pod lastno streho slovenske šole, pa žalihog se nam to ni posrečilo. Ne obupajmo, enkrat pa bo, dolgo nam je Nemci ne bodo več zavlačevali!

Mariborska Ciril - Metodova podružnica je poslala za mesec listopad in grudni v Ljubljano sledeče prispevke: Narodni davek (nabr. g. Maier) 27 K; nabiralnik v Narodnem domu 35 K; v Medenovi gostilni 4 K; v gostilni g. Kranjca pri Sv. Jurju v Slov. gor. 11 K; oni gospici Vlaste Vrtinovec 5 K in v pisarni g. dr. Rosine 3 K; članarino mariborskih železničarjev (nabr. g. Kejžar) 171 K in končno za prodane razglednice in narodni kolek 68 K, skupaj 324 K. — Z nekim zadovoljstvom se moramo spominjati tukaj mariborske podružnice »Jugoslovanskih železničarjev«, ki je prispevala tako lepo vsoto za C. M. D. in šteje sama 89 cirilnodarjev. Mlada organizacija je še to in se vzlic temu povzpela v kratkem času do take višine, ja do popolnosti. Ali ne bi bilo mogoče, da bi se poseglo tudi v drugih slojih malo vmes, recimo pri poštarjih? To bi bilo veliko bolj pomenljivo delo, kakor pa sto in sto sklepov — za varnim ozidjem Narodnega doma!

V. narodna zbirka »Kluba naprednih slovenskih akademikov v Celju« se razdeli pri IX. izvanrednem občnem zboru »Kluba« dne 3. januarja 1913. ob 1. uri popoldne v društvenih prostorih v Narodnem domu. — V. redni občni zbor »Kluba naprednih slovenskih akademikov v Celju« se vrši v petek, dne 3. januarja 1913 ob 8. zvečer v rdeči sobi Narodnega doma v Celju s sledečim dnevni redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odhoda. 3. Glavna poročila odbornikov. 4. Poročilo preglednikov. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. Slovenski gostje dobro došli! — Odhor.

Učiteljstvo in Mohorjeva družba. Zadnja leta sem je opaziti pri Mohorjevi družbi tendenco, ki je naperjena proti slovenskim naprednjakom. Kdor je pazno čital klerikalno časopisje, ta ve, da so bili mnogi spisi v Mohorjevem koledarju le izvleček in dostikrat celo supplement klerikalnih časopisnih napadov proti nam naprednjakom. Ti spisi v Mohorjevih koledarjih so bili včasih taki, da je marsikateri naš somišljenik naravnost vznemoljen dal knjigo iz roke. No, da, očitati in grajati nimamo strogo vzeto Mohorjeve družbe, zakaj, saj je cerkevna bratovščina in klerikalizem se pri nas posledno skriva pod verskim plaščkom. Ampak večina Mohorjevih članov ne vidi v Mohorjevi družbi bratovščine, temveč kulturno, velevažno slovensko kulturno društvo in premnogi

tudi samo zato družbo podpiramo. Zato si pripisujemo neko pravico do kritike in ne moremo zameriti našemu učiteljstvu, da ni molče vtaknilo v žep neusmiljene moralne zausnice, ki mu jo je na hudobno zavist način po nezaljubljenem zadala dr. Pregljeva povest »Oslepljeni in oti« v letošnjem Mohorjevem koledarju. Po našem mnenju je učiteljstvo še vse premilo izrazilo svojo nevoljo; kajti če misli samo iz Mohorjeve družbe izstopiti, je to premalo storjeno in gospodje v Celovcu, ki so gotovo spis poznali in torej namenoma zalili učiteljstvo, bodo postali še predrznejši. Proti gotovi sorti slovenskih ljudi človek pri najboljši volji ne sme biti kavalirski. Kaj bi klerikalci rekli, ako bi mi v knjigi, katera gre v 80.000 izvodih med ljudstvo, trdili, da je lavantiška duhovščina od škofa Napotnika počenši pa čisto doli do kaplana brez službe taka, kakor n. pr. belovodski župnik Šorn ali barski kaplan Berk? To naj pove tisti sumljivi »nadučitelj«, ki se jezi po »Straži«, proti onim učiteljem, ki nočejo več Mohorjeve družbe podpisati zato, da bi jih — sramotila!

Kdo bo Končnikov naslednik? »Sloga« poroča v zadnji svoji številki, da gre deželni šolski nadzornik Končnik kmalu v pokoj in da je nemški »Volksrat« že pridno na delu glede njegovega naslednika. Žalostno in za turške naše razmere značilno, da hoče par spodnještajerskih renegeatv odločevati, kdo bo nadzoroval slovensko šolstvo na Spodnjem Štajerskem! Kolikor je splošno znano, še sicer Končnik ne gre v pokoj, vendar pa je mož star in je gotovo, da ne bo več dolgo vlekel. Naše deželne in državne poslance opozarjamo na to zadevo pravočasno.

H Claryjevi akciji za delazmožnost štajerskega deželnega zbora nam pišejo od odlične strani: »Veleposestniki niso s svojo posredovalno akcijo za delazmožnost štajerskega deželnega zbora ničesar opravili. O vzrokih ne gre tu razpravljati, morda je več krivde na strani slovensko-klerikalnih in nemško - nacionalnih obstrukcionistov, ko pa na strani veleposestnikov, ki so posredovalno akcijo vodili. Veleposestniki so na to odložili mešetarenje in lotil se ga bo, kakor poroča nekoliko odijozno »Slovenec«, na Stürckhov ukaz zopet namestnik Clary. Če pa je ravno grof Clary primeren mož za tako akcijo, ne vemo. Njegove zveze z nemškimi nacionalci in slovenskimi klerikalci so bile že predmet časniških notic in mnogih doslej še neobjavljenih anekdot. Pravi se, da so te zveze denarnega značaja in da ne spada ekselencija Clary k ljudem, ki so gmetno neodvisni. Ali mu je mogoče biti v takem položaju dovolj energičnemu in samostojnemu, je seve veliko vprašanje. Na višjih mestih so mnogi prepričani, da bi bilo treba v štajerski namestniški spremembi, ako se bo hotelo doseči v deželnem zboru normalne razmere. Nove volitve ne bodo za to zadostovale.«

Iz Maribora. Tukaj se je ustanovila letos podružnica »Branibora«. To društvo je vohče znano in ni nič drugega, kakor protitež »Südmarka«, v kratkem označeno: slovenska »Südmarka«. Zbirala bi se naj sredstva in uvedlo delovanje, ki bi paraliziralo nam pogubno početje imenovanega nemškega društva. Člani plačujejo 2 K na leto ali pa 20 vin. mesečno. Ker se nabira od 1. prosinca naprej v Mariboru članarina vseh narodnih društev na skupno polo, blagajnik podružnice pa še ni mogel zbrati vseh domačinov kot člane, prednisala se je v oni polji kar vsem tukajšnjim gospodom mesečna članarina 20 vin. Oni gospodje, ki iz kakršnegakoli vzroka ne morejo postati člani imenovane podružnice, naj blagovoliijo kar izčrtati tisto vsoto. Z ozirom na dejstvo, da je ravno Maribor ena najbolj ogroženih točk narodne meje in snuje tudi »Branibor« tukaj različne narodne akcije, ne pričakujemo samo, da bo vsak Mariborčan postal naš član, temveč, da bodo premožnejši rodoljubi tudi preplačevali itak skromno članarino! — Podružnica »Branibora«.

Koroško.

Nemške denunciacije. Kako zlobni in nizkotni so Nemci v svojem strastnem nacionalnem boju, kaže dejstvo, da se ne ustrašijo nobenega sredstva, le da oškodujejo svojega soseda Slovenca. V zadnjem času so posegli v ta namen po najbolj podlem sredstvu, po denunciaciji Slovencev kot veleizdajnikov. Razširili so v svojih umazanih listih vest, da nabirajo Slovenci po nekaterih krajih denar za Srbijo. In res so začeli že v več krajih orožniki zadevo preiskovati, uvidle so se stroge poizvedbe, ki pa seveda niso imele nobenega uspeha, marveč so pokazale v polni nagoti podne nemške denunciacije kot zlobne natolcevalce in lažnjivce.

Škodovali so več sebi kot Slovenem, kajti takih ljudi niti pošteni Nemci ne morejo imeti za resne in jih spoštovati. Škodujejo pa s takimi denunciacijami javnemu miru, kajti ljudje se razburjajo in to razburjenje bi postalo lahko nevarno. In vse to je nepotrebno in le zlobna hudobija nadutih Nemcev, ki naj rajši pogledajo med svoje vrste, ki korakajo večkrat pod pruskimi prapori.

Primorsko.

Tržaški občinski svet je sklenil v svoji zadnji seji, da se bodo, ker mestni proračun za 1913 še ni sankcioniran, pokrili stroške za ta čas iz za l. 1913 dovoljenega provizorija.

Zatiranje slovenskih delavcev v Trstu. Svoje sovraštvo, zavist in strah so začeli izražati tržaški Lahi s tem, da so začeli z vso strastjo preganjati slovensko delavstvo. Seveda so delali to že preje in rabili Slovence le tam, koder drugih delavcev ni so mogli dobiti, vsa boljša mesta pa so dobivali tujci in Slovenec je pobiral drobtine. »Če stopiš psu na rep zavčili.« — Uvideli so kako krepko se probuja slovensko delavstvo v Trstu — kako važen faktor je postal — in pričeli so se bati. Zato pa hočejo uničiti to gibanje Slovencev s sicer radikalnim toda skrajno umazanim sredstvom in mečejo slovenske delavce iz služb, kjer le morejo. Kaj bodo s tem dosegli bo pokazala bodočnost in mogoče da bodo najbolj občutne posledice končno občutili sami. »Iz razlogov ekonomije« je odpuštil mestni magistrat več delavcev v mestnih javnih nasadih. Seveda so vsi odpuščeni Slovenci. Eden izmed teh odpuščenecv je prošil, da naj ga puste vsaj še par tednov v službi, ker ima večje izdatke vsled smrti v družini. Laški gospodarji pa so reveža surovo nahrulili, da naj se pobere, češ, da občina nima razpoložljivega denarja. In ta mož je priden, pošten delavec — avstrijski državljani — samo Slovenec je. Za privrzanca Lahone pa, ki pridejo iz Italije, za tujce, inozemce pa imajo ti laški gospodarji vedno denar. In na tisoče takih delavcev tujcev Italijanov ima dobre službe, med tem ko trpe boljši, pridnejši in zmožnejši domači delavci, avstrijski državljani, lakoto in se morajo zadovoljiti s tem, kar preostaja tujcu. Enako se godi pri Lloyd, pri Škedenjskih plavžih in drugih večjih podjetjih v Trstu. Zato je treba, da se slovenski delavci emancipirajo, da se oklenejo z vso večino slovenske »Narodne delavske organizacije«. — Socijalni demokrati jim tu ne bodo pomagali in ne morejo pomagati, ker so mednarodni — in v tesnih vrstah pod enotnim slovenskim vodstvom nastopijo proti temu početju, ki se ne strinja ne z delavskimi in ne z avstrijskimi načeli marveč smrdi po gnilem irendentizmu in vzbujajo nehotne misli in upravičen sum, da koketira z Rimom in Berlinom proti avstrijskim Slovanom.

Iz škedenjskih plavžov. V malokaterem industrijskem podjetju se nrijeti primeroma toliko nesreč, kakor v škedenjskih plavžih v Trstu, lasti Kranjske industrijske družbe. In večinoma so žrtve mladi delavci, nevaženi v plavžu, kjer bi morali biti posebno na nevarnih mestih starejši izkušeni stalni delavci. Da teh to podjetje nima, je vzrok skrajno nizka plača delavcev, ki je še skoro pod plačo cestnih pometačev. Tja gre to raj delat le oni delavec, ki drugje ne dobi dela in ostane le toliko časa tam, dokler ga drugje ne dobi. To je dokazana stvar, temu se ne da ugovarjati in to so ožigosali in še vedno ožigosajo s pikrimi besedami domači listi. — V soboto ob pol 11. dopoldne je zahteval plavž zopet dve mladi žrtvi. Anton Petelinik, 25 let star in 21letni Franc Cibeli sta popravljala nekaj v notranjem plavžu. Naenkrat so začuli klice na pomoč. Vdrli so v notranjost in zaznali, da je počila neka plinova cev. Delavca si nista znala pomagati in ko so jih spravili na svež zrak sta bila že mrtva. — Na lice mesta je prišla sodna komisija in zdravnik. Koga bo zadela krivda ni še gotovo. Gotovo pa je, da se v škedenjskih plavžih v vsakem oziru premalo skrbi za varstvo delavcev in da je tozadevna od pomoč skrajna potreba.

Radodaren ženin. Minulo nedeljo je obiskal Franc Skamperle v Trstu, doma v Senožečah svojo nevesto in jo povabil s starši in z neko njeno tovarišico na izlet. Vozili so se cel dan po tržaški okolici z avtomobilom, dobro so se imeli, po več krajih so pili in se gostili vse na stroške ženina. Zvečer so se vrnili v mesto in tam nadaljevali veseljačenje do rane jutra. Ko se je vrnil radodarni ženin v svoje stanovanje na cesti Luigi Ricci, kjer stanuje skupaj s svojim prijateljem Francom Fabianom tudi iz Senožeč, ga je prijel dektektiv in ga odpeljal v zapor, da prespi mačka. Skamperle je namreč

vkradel svojemu sostanovalcu iz njegovega kovčka 400 K. Pri njem so našli 95 K. Policija je obiskala tudi nevesto, tej je dal ženin 20 K, njene mu očetu 30 K, njeni prijateljici pa 2 kroni. Skamperla so izročili deželnemu sodišču.

Ponesrečen lovec. Posestnik J. Ralbar Baron iz Gologorice, sela Gosposodi, je zadel dne 24. decembra na potu iz lova nedaleč od svoje hiše s puško ob kamen. Puška se mu je sprožila in strel je zadel Barona iz Gologorice žvačka. Toda župnik ni hotel priti. Zvečer so prenesli ranjenca v Cerovlje na vlak, da ga odpeljejo v Pulj v bolnišnico. Med vožnjo je mož v železniškem vozu umrl. Baron je bil 51 let star, član odlične hrvaške rodbine in vrl, zaveden in občepriljubljen mož.

Aretirana šansonetka. V Trstu so aretirali v nekem šantanu na Aquedotu 22letno šansonetko Rino Salvatičev, ki je stanovala že delj časa v Trstu pod tujim imenom. Salvatičeva je ob priliki izleta v Tržič v laški družbi, v kateri je bil tudi njen ljubimec M. Rabisa, izgovorila med pogovorom o tripolitanski vojni besede, ki so vsebovale smrtno grožnjo našemu cesarju.

Ladijski natakari — tat. Aretirali so ladijskega natakarija 26letnega Iv. Pahorja, ker je izvršil na več Lloydovih parnikih več tatvin v škodo potnikom in uslužbencem.

V morje je skočila pri ljudskem kopališču v Barkovljah 26letna šivilja Regina R. Posrečilo se je, da so jo rešili in prepeljali v bolnišnico. Vzrok samomora so domači prepričali.

Bosanske železnice. Trgovska zbornica na Reki je sklenila, da bo pozvala vlado, da se zvežeta železniški črti Brod - Novi z Ogulinom. S tem bi se zmanjšala železniška razdalja med Reko in srbsko mejo za 180 km. Pozvali bodo tudi druge ogrske zbornice, da jih v tem stremljenju podpirajo.

K občinski krizi v Pulju. V tej umazani aferi laških mestnih gospodarjev v Pulju, o kateri smo že dosti poročali je nastal po nekaterih obodbah odmor in sicer v svrhu zbiranja gradiva. Stvar stoji sedaj sledeče: Velik del kazencev je bil že obsojen, elita te družbe pa je še v preiskovalnem zaporu in čaka obsodbe. Strašno masla morajo imeti ti nekda tako oblastni laški gospodarji. Obravnava ki se bo vršila pred rovinjskim porotnim sodiščem, dasi so nekateri zahtevali, da bi se delegiralo kako izvenistrsko porotno sodišče je namreč določena na celih 14 dni. Razprava se prične koncem januarja in bo gotovo silno zanimiva in odkrila zakulisno umazano delo laških prvakov v Pulju. Še obsojeni inženir Borri je svojo dvomesečno kazen že prestal. Toda povodom sodne preiskave se je dognalo, da mož še ni popolnoma opran. Ko so ga hoteli aretirati, je pohegnil, s sabo pa je odnesel tudi vse denar. Dognalo se je, da si je mož prislužil v 7 letih pri mestni občini okroglo 350.000 kron. Prišel pa je v mesto s praznimi rokami in z lačnim želodcem. — Razprava proti mestnemu inž. in ravnatelju mestne plinarne je bila preložena, ker so prišla med obravnavo nova hudočelstva na dan. Prvi tajnik občine dr. Palisica je bil obsojen na 14 mesecev teške ječe. Pritožil se je proti obsodbi in proti kavgiji 14.000 kron so ga izpustili na prosto. Toda njegovo pritožbo je višja instanca zavrnila. Vsled odkritja teh lumparij so izpraznjena mesta pri mestni občini že večinoma zasedena in priznati se mora, da se je postopalo pri teh imenovanjih nepristransko, kajti tudi precej Slovencev in Hrvatov je prišlo do kruha. Seveda se laški listi sedaj z vso silo zaganjajo v merodajne faktorje, ker jim ne gre v glavo, da bi smel dobiti službo tudi kak drug, marveč je zagrizeni kamorajši in irendentisti. Toda to ječanje jim malo pomaga in holiše bi bilo za nje in lepše, da bi molčali in obračali svoje poglede holi na Rovinj, kjer sede oni njihovi kolovodje, ki so to zakrivali in oškodovali občino za tako ogromne vsote.

Prebivalstvo na Reki. Uspeh ljudskega štetja na Reki je bil pred par dnevi uradno obavljen. Glasom tega štetja je imela Reka dne 31. decembra 1910 v številu vojaštvo 1314 mož 49.806 prebivalcev in sicer 25.370 moških in 24.436 žensk. V mestu je bilo 19.836 inozemcev 40% od prebivalstva in med temi 12.000 iz Italije. Po narodnosti je bilo 24.212 Italijanov. 12.926 Hrvatov, 2336 Slovencev, 425 Srbov, 238 Čehov, 6493 Madžarov, 2315 Nemcev in 861 drugih narodnosti. Prebivalstvo mesta je naraslo v zadnjih 10 letih za 27,8%. Bližnji Sušak šteje 13.170 prebivalcev, toraj za 2137 več kakor pred 10 leti.

Avstrijski finančni paznik, žrtev balkanske vojske.

Novo mesto, 31. decembra.

Ravno ob zaključku usodepolnega leta 1912, se je pred okroglim sodiščem v Novem mestu vršila razprava, ki ima po zaslugi kočevskih ovaduhov za ozadje balkanske vojske. Za nas Slovence je ta razprava iz več razlogov zanimiva. Pred vsem naj služi ta slučaj v svarilo, koliko previdnosti je sploh potreba pri vseh političnih pogovorih, zlasti pa, kako skrbno se je treba varovati nepremišljenih besed, četudi so bile izrečene brez resnega namena in le, da bi se z njimi koga podražilo. Posebne previdnosti pa je treba pri občeivanju z Nemci in nemškutarji, med katerimi so tako zlobni ljudje, da prijateljske diskrecije ne poznajo, nego imajo srčno veselje, če morejo kakega Slovenca, makar po nedolžnem spravi v nesrečo. Nadalje pa naj služi ta slučaj tudi v poduk o razmerah pri novomeškem državnem pravdnistvu. Mi se časih čudimo gorostasnim obdolžitvam v nemških listih, kjer nas Slovence razglajajo za veleizdajalce; a morda se bo to začudenje zmanjšalo, če prečitamo, kar je mimogrede novomeški državni pravdnik zapisal v obtožnici proti Josipu Česniku.

Razprava se je pričela že v soboto, dne 28. decembra. Preložila pa se je zaradi neke formalnosti. Zdi se, da se celo na »visokih« mestih zanimajo za to zadevo, zakaj zgodilo se je nekaj izrednega; za to razpravo se je senat nalašč premenil v toliko, da je sam predsednik okrognega sodišča pl. Garzarolli vstopil kot votant, dasi sicer ni nikdar v senatu. Druga značilna okolnost je ta, da je na mesto državnega pravdnika dr. Kremžarja, ki navadno vse zanimivejše obtožnice sam zastopa, prišel nemško - nacionalni dr. Kotschevar zastopat obtožbo proti Česniku.

Senatu je predsedoval deželnsodni svetnik dr. Furlan, votantje so bili predsednik okrognega sodišča pl. Garzarolli in deželnsodna svetnika Zmavec in Toporič; zagovornik je bil dr. Žitnik.

Razprava se je pričela ob pol 3. popoldne. Obtoženec Česnik je mlad, inteligenten mož prikupne zunanjoosti.

Iz obtožnice državnega pravdnistva posnemamo, da je Josip Česnik, rojen l. 1887. v Planini, zadnji čas provizorični finančni paznik v Kočevju, obtožen po § 305. k. z. Obtožnica pravi, da je Česnik za časa balkanske vojne opetovano in javno simpatiziral z balkanskimi Slovani, zlasti pa s Srbi. Kjer je le mogel, je v družbi se razgovarjal o zmagah Slovanov proti Turkom. Pri tem je on s svojo simpatijo vedno stal na strani posebnih Srbov. To svojo simpatijo pa je izražal tudi v primernih besedah. Nekoč, meseca oktobra, se je na pošti v Kočevju zopet razgovarjal o balkanski vojni. Predmet razgovora je bila bitka pri Lile Burgasu. Navzočih je bilo več slug raznih uradov in tudi orožnik Jager. Nekoliko v stran pa je stala žena orožniškega častnika Hardviga v Kočevju. Pri tej priliki je Česnik dejal: »Če pride med Avstrijo in Srbijo do vojne, bom šel tja k Srbom, ker Slovenci smo bratje s Srbi.« Meseca novembra pa je obtoženec imel v kuhinji gostilne Natalije Hönigman med zajterkom zopet razgovore o balkanski vojni. (Česnik je namreč bil v tej gostilni stalni gost in je k zaterku raz zahajal kar v kuhinjo, kjer se je razgovarjal z mlado gostilničarko, ki ga je potem v zahvalo, da je bil stalni gost, izdala. Opomba poroč.) Pri eni taki priliki je Česnik v odgovor gostilničarke rekel: »Če nas doli dajo, mi bomo že naše bele rute na bajonete dali in rekli: tu nas imate.« Zopet pri drugi priliki je Česnik na opombo gostilničarke, češ, kaj se tako interesirate za vojno, saj bodo Srbi, če pride do vojne, tudi Vas — odgovoril: »Tako daleč ne bi mi pustili priti, ker bi mi preje naše gvere na tla postavili, pa bi šli na ono stran.«

To, kar je podčrtano in apostrofirano, je vse, kar stoji pod javno obtožbo. Slišali pa bomo, da bi bilo lahko prišlo še več, kar pa je izostalo; pa ne, ker so zraven zelo kompromitirani tudi — kočevski ovaduh!

Državno pravdnistvo, oziroma dr. Kotschevar pa si ni privoščil samo Česnika, ampak je šel še dalje. V nemški obtožnici — na Kranjskem smo že tako daleč, da delajo proti Slovincem nemške obtožnice — je namreč Česnik obdolžen državne nevarnega mišljenja in izrazov in je rečeno: Dass der Beschuldigte mit seinen staatsfeindlichen Äusserungen nicht allein dastand, dürfte wohl keinen Zweifel unterliegen... in če se take izjave razvedo, »kommt es, wie die Erfahrung lehrt, zu Demonstrationen und Massenrerregungen, die den Grundfesten der staatl.

Ordnung rütteln und oft nur mit Waffengewalt niedergerungen werden können. Es liegt an der Hand, dass die Reden des Beschuldigten solchen Elementen zur Kenntnis kommen mussten. ... (Tu se v dokaz navaja, da je Česnik v ta namen nalašč tako govoril na javnih prostorih, kakor sta pošta in kuhinja gostilne Hönigmann v nemškem Kočevju.) Na kratko rečeno: obtožnica namiguje, da je med Slovenci toliko takih ljudi, kakor je Česnik, da bi se lahko zgodile demonstracije in izgrede, ki ogrožajo državne temelje in se dajo samo z orožjem potlačiti. Koncem obtožnice je rečeno: Ker je obtoženec izobražen človek, je moral dobro poznati dalekosežnost svojih besed, kljub temu je take stvari javno govoril in je tedaj upravičen sum, da je imel namen s svojimi govori uprizoriti demonstracije in izgrede.

To je torej vsebina te politično zanimive obtožnice.

Obtoženec Česnik, vprašan, če se čuti krivega, izjavi odločno, da ne. Nato obširno pripoveduje, kako so nemško - nacionalni Kočevci za časa balkanske vojne sramotili in blatili Srbe, ker so bili nevoščljivi njih sijajnih zmag nad Turki. To večno psovanje balkanskih Slovanov je njega kot Slovanca razburilo in žalilo. Takrat je bilo na poti nekaj uradnih slug, med njimi tudi mu znani orožnik Jager, na strani pa je stala žena orožniškega nadporočnika. Bili so to sami Nemci, oziroma Kočevjarji, on je govoril samo nemško. Na vprašanje prislednika Garzarollija, če so ga takrat morda »frocili«, obtoženec odgovori, da so se razgovarjali o bitki pri Lile Burgasu, pri čemer so se delale le bolj smešne opazke. Njemu niti na misel ni prišlo, da bi bil resno ali sploh govoril tisto, kar ga obtožnica dolži. Kako bi kaj takega govoril vprico orožnika in uradnih slug ter žene orožniškega nadporočnika, saj bi moral biti naravnost nemumen, si s tem uničiti svojo eksistenco v državni službi.

Obtoženec potem tudi pove, kako je Franc Engele v neki gostilni se žaljivo izrazil zoper Srbe in še posebej zoper srbskega kralja Petra. Glede Srbov je Engele rekel, da so sami roparji, da bi bilo najbolje, če se jih pobije. Glede kralja Petra pa je rekel: »den serbischen König Peter sollte man aufhängen und erwürgen.«

Glede belega roba na bajonete pripoveduje obtoženec, da je to najprej slišal od kočevske kmetijske družbe tajnika Pregla. Ta je tudi gost pri Hönigmannu in je nekaj dni prej pravil drugim gostom, da bi bilo z našo vojno »pri hudiču«, če bi poslali nad Srbe slovenske polke. Ti bi najbrže dali bele robe na bajonete in se vdali. Ta gostilniški govor je obtoženec uporabil potem v razgovoru z gostilničarko, ki ga je sama napeljala na to, češ, kaj bi bilo, če pridejo Srbi gori do nas. Kar je ona nato drugim pripovedovala, je vse zavito.

Kako so se Kočevjarji iz njega nerca delali, pojasnjuje obtoženec tako - le: Ko sem prvič se prikazal s kučmo na ulici, so že za njim vpili: »Alo! Die Serben sind schon da!«

Zaslišajo se priče: Emilija Hadviger, Bazil Pregel, Natalija Hönigman, Franc Engele in Pelko, služkinja v gostilni Hönigmann.

Zanimivo je bilo pričevanje soproge orožniškega častnika. Gospa je Dunajčanka, trda Nemka, »mit ihren grünen Kenntnissen« se je že toliko naučila slovensko, da je razumela, kaj je Česnik na pošti govoril. On je govoril nemško in slovensko, mešano. Pravi, da je slišala obtoženca reči: »Wenns zum Krieg kommt, er wird nicht gegen Serben kämpfen, denn wir sind Brüder, wir müssen zusammen halten.« Okoli njega stoji - med njimi tudi orožnik Jager - so se nato smejali. Ona pa - »ich war entrüstet, dass er sich getraut solche hochverräterischen Reden zu halten. Ja, ich war so entrüstet darüber, dass ich ihn auf der Stelle zur Rede stellen wollte, er möge gleich hienüber (zu den Serben) gehen und nicht in österreichischer Uniform unsere Dinastietreuen aufwiegeln.« - Je že štiri leta na Slovenskem in se je že toliko naučila našega jezika, da je kaj takega »als unumstösslich« razumela. Priča nadalje pripoveduje, da je bila tedaj že vojna nevarnost med Avstrijo in Srbijo in zato tem bolj nevarno, če se slišijo taki »protidinastični« pogovori. Ona si ni nikdar predstavljala, da bo sama kdaj tako nesrečna, da bo morala iz ust Avstrija slišati take »dynastiefeindliche« besede. - Na vprašanje: Kaj pa je navzoči orožnik rekel, priča odgovori: »O, der war nicht besonders aufgeregt.« - Če si je natanko zapomnila slovenske besede? - Ona: »Nur diesen Sinn, aber nicht genau die Worte.« - Kak utisk je Česnikov govor napravil na druge? - Ona: Niso ga smatrali resnim »für nicht vollwertig, nicht ernst gemeint.« - Prislednik Garzarolli jo še enkrat

opozarja, če si je dobro zapomnila slovenske besede. - Priča se tedaj naenkrat umika z doslej tako neovrgljivega stališča in se izgovarja na svoje »grüne Kenntnisse« v slovenščini. Nazadnje pa prizna, da je vse to, kar je Česnik na pošti govoril, šele ko je prišla domov in jo je njen mož primerno poučil, pravilno razumela - »richtig verstanden«.

Obtoženec izjavi priči v obraz, da je vse to samo ona slišala, ki je bila najdalje od tiste gruč.

Priča Pregel zanika, da bi bil on kaj govoril o belih robcih na bajonete. Izpove dalje, da je gostilničarka Hönigman potem v gostilni vse povedala drugim gostom, kar je Česnik v kuhinji samo z njo govoril.

Priča Natalija Hönigman, ki je svojega stalnega gosta izdala, izpove v smislu obtožnice. Kuhinja je čisto ločena od gostilniških prostorov, pogovori so se vršili zjutraj pri zajtrku, ko sploh noben drugi gost ne pride v kuhinjo.

Priča Jožefa Pelko, služkinja pri Hönigmannovi izpove, da je gospa napram Česniku rekla: »No, kaj mislite, če bi Srbi gor prišli, da bi Vas ne umorili?« - Nato da je on odgovoril: »Do tega sploh ne bo prišlo, ker bi mi že preje gvere dolj položili, pa šli na ono stran.« - Kako pretirano so se Česnikove besede razlagale med Kočevjarji, sledi iz tega, da je ta Jožefa Pelko hotela celo slišati, da bi bil Česnik rekel, da bi on, če bo treba, celo na našega cesarja streljal. To se je celo blebetavi gostilničarki zdelo pretirano, in je dekle opozorila, da kaj takega Česnik ni nikdar izustil.

Razburljiv prizor je izzvala priča Franc Engele, trgovec s steklom v Kočevju. Priča bi moral izpovedati o dogodku, ko sta se s Česnikom sestala v neki gostilni. Takrat je bilo, ko je Engele opsoval Srbe in pravil, da je kralja Petra treba obesiti in zadaviti. Prizna pa le, da sta se menila o možnosti srbske vojne z Avstrijo in da je Česnik rekel, da pridejo Srbi k nam. Nato ga je priča vprašal: »Wer wird sie (die Serben) herüber führen? Vielleicht die Landesverräter?« - Obtoženec vpraša pričo, da naj tudi to pove, kako je priča nesramno govoril o Srbih, da so lopovi, roparji itd., in da je treba kralja Petra obesiti in zadaviti. Engele v očividni zadregi to trditev zanikuje. Prišlo bi med njima pri konfrontaciji do spopada, da ju ni predsednik pomiril.

Državni pravdnik utemeljuje na široko svojo obtožbo. Naglašja, kako nevarnost so bili obtoženčevi govori »in einer deutschen Stadt«, kjer bi bilo lahko prišlo do velikih demonstracij.

Zagovornik dr. Žitek pledira slovenski. S stvarnimi argumenti je zavračal opravičbo obtožbe po § 305 k. z. Po tem paragrafu bi obtoženec moral ljudi javno hujskati in zapeljavati k nepatriotičnim dejanjem. Kaj pa je obdolženec storil? Glede razgovora pri pošti celo tako obremenilna priča kot je žena orožniškega častnika, potrjuje, da tisti, s katerim je Česnik govoril, tega kar je govoril, niso smatrali resno, še smejali so se mu. In ali bi pri drugem pogovoru v kuhinji, zamogel gostilničarko in njeno dekle zapeljati, da se ne bi vojeval proti Srbom ali sploh h kakim demonstracijam? Ali ni obtoženec nastop tudi, če bi bil res izustil v obtožbi stoječe besede, povzročil v Kočevju ravno nasprotno, kar zahteva § 305 k. z.? Vsaj je državni pravdnik sam priznal, da so njegove besede povzročile ogorčenost med Kočevci, torej jih ni zapeljal k protipatriotičnemu dejanju, pač pa, kakor smo pri priči Hadviger slišali, ravno nasprotno. Tudi Slovence ni nobeden zapeljal, vsaj je Česnik govoril le v družbi z Nemci. Sploh bi bilo za obstoj Avstrije žalostno, če bi Avstrija bila odvisna od tega, kar kdo v navadnem razgovoru nepremišljeno zine.

Po polurnem posvetovanju je senat namesto pričakovane razsodbe razglasil sklep, da se obravnava prekine v svrhu nadaljnjega zaslišanja še tistih štirih prič, ki so bile navzoče ob razgovoru na pošti.

Razprava se nadaljuje v četrtek. 2. januarja ob 11. dopoldne.

Dnevne vesti.

+ Volitev deželnega poslanca iz volilnega razreda mest in trgov v volilnem okraju Tržič, Radovljica, Kamnik na mesto umrlega poslanca dr. Janka Vilfana se bo vršila v postavno določenih volilnih krajih dne 4. marca 1913.

+ V deželni šolski svet odpošlje deželni odbor dosedanje zastopnike dr. Lampeta, dr. poslanca Jarca in Jakliča in ravnatelja deželne trgovske šole Bogomila Remca. Namestniki so dr. Zajec, dr. Zbašnik, dr. Pogacnik in Dermastija. Za zastopnika ljudskega učiteljstva je predlagan ljubljanski učitelj Adolf Sadar. - Skrbnjeno je torej za to, da se na-

prednemu učiteljstvu tudi v novem letu ne bo predobro godilo.

+ Hinavske solze. »Slovenec« je pretekli terek priobčil uvodnik, v katerem pretaka potoke solza radi širše se germanizacije po slovenskih zemljah. Ako uvažujemo, da še niso daleč časi, ko je isto klerikalno glasilo z vso emfazo zanikalo, da bi bila germanizatorična politika naših vlad nevarna slovenskemu življu, moramo priznati, da znači torkov »Slovenec« uvodnik velik korak naprej k spoznanju velike nevarnosti, ki grozi slovenskemu narodu od politike, ki jo dela vlada na Slovenskem po intencijah in željah nemških nacionalnih strank. Kakor se sicer veselimo, da so jeli vsaj navidezno spregledovati tudi klerikalci ter se zavedati opasnosti, ki nam preti od Nemcev, tako se ne moremo ubraniti prepričanja, da je marsikatera solza, ki je padla v terek iz »Slovenčevega« očesa, hinavska in sleparska. Tako piše »Slovenec« med drugim: »Nemci pa ne uživajo na Kranjskem samo, kar smejo zase po pravi zahtevati, marveč še veliko več. Poglejte vse višje državne upravne službe. Ali niso do malega vse zasedene z Nemci? Srednjih in ljudskih šol imajo toliko, da pride skoro na en tucat Nemcev ena ...« Ta tožba je docela upravičena, a je obenem tudi hinavska, ker je notorično znano, da zadene prav klerikalce najglavnejša krivda, da gospodarijo v državni upravi na Kranjskem Nemci. Nič ne bomo sumničili, samo dokaze bomo navedli! Kdo je kriv, da je bil za finančnega ravnatelja imenovan Nemec? Klerikalci, ki so storili vse, da bi ne bil na to mesto imenovan Slovenec Dobida, samo za tega delj ker je bil na glasu, da je naprednega mišljenja! Kdo je zagrešil, da je bil za predsednika ljubljanskega sodišča imenovan Nemec Elsner? Zopet klerikalci! Saj je znano, kako je sam vodja klerikalne stranke dr. Šusteršič osebno interveniral pri pravosodnem ministru dr. Hochenburgerju za Nemca Elsnerja proti Slovencu dr. Kavčiču! In takšnih slučajev bi lahko navedli še vse polno! In kaj je z nemškim šolstvom? Kdo je na primer povzročil, oziroma dovolil, da se je v Ljubljani ustanovila posebna nemška gimnazija in da se je kreiralo posebno mesto nemškega deželnega šolskega nadzornika? Kdo drugi kakor zopet klerikalci! In kdo je izposloval? Zopet moč Nemcem v Ljubljani? Klerikalci, ki so s svojo kuriozno volilno reformo za Ljubljano spravili v občinski svet ljubljanski 7 Nemcev! - Vprašamo, ali ni vzpričo teh notoričnih dejstev naravnost nebotična hinavščina, ako sedaj klerikalci pretakajo grenke solze nad germanizatorsko politiko na Kranjskem, nad čisto politiko, ki so jo sami do dneva današnjega podpirali z vsemi sredstvi?

+ Naši klerikalci v Dalmaciji. Naši klerikalci kar koprne po tem, da bi si osvojili Dalmacijo. Do lani so skušali to doseči z denarjem; hoteli so deželo svojih želja enostransko kupiti. Toda Dalmacija je kakor Bosna ponosna in se tudi za denar ni dala vpreči v klerikalne mreže. Zato so klerikalci spremenili svojo taktiko in skušajo sedaj Dalmacijo zavajevati »z uma svetlim mečem«. To je vsekar idealnejše sredstvo kakor mamon, s katerim so preje upali Dalmatince izvesti v svojo lopo. Letos se torej pripravljajo naši klerikalci na osvojevalni pohod v Dalmacijo vihteč uma svetli meč. V dneh 9. in 10. januarja namreč prirede v Spletu politični tečaj, na katerem bodo predavali poslanci dr. Krek, dr. Korošec in Jarc. Jarc bo predaval o ustavi in o davkih v Avstriji, dr. Krek o temi »Jugoslavlani v sedanjosti in bodočnosti«, dr. Korošec pa o temah »Trgovinske pogodbe Avstrije s sosednjimi državami«, »Zaveznanje vlade za zadrugištvo pri nas in v sosednjih državah« in končno »Politika - izobrazba ljudstva«. Kakor se vidi, bodo Krek, Korošec in Jarc govorili o prav pametnih stvareh. Čudno je samo to, da razpravljajo o pametnih stvareh samo v Dalmaciji, dočim na shodih doma večjejo večinoma samo strankarsko politične otrobe. Ali bi ne bilo boljše, da bi klerikalna gosposda najpreje poskrbela za vzgojo ljudstva doma in šele potem poskusila svojo srečo v Dalmaciji, ki pač ima dovolj svojih sposobnih mož, da ni treba, da bi tja doli prihajali šele sosedje prodajati svojo modrost? Sicer pa nimamo proti najnoviši klerikalni akciji prav čisto nič. Nasprotno, še pozdravljali bi jo, ako bi ne bila nle na tendenca tako zelo prozorna. Toda naj bo smoter te klerikalne akcije takšen ali drugačen, eno je čisto gotovo, da se bo ta klerikalna akcija prav tako malo posrečila, kakor ona z denarjem.

+ Bojkotiranje Slovanov - prva nemška dolžnost. Nemci delajo intenzivno na gospodarski boj proti Slovanom. Ta boj že oznanjajo na način, ki nas spominja na stare molitvice v verzih, s katerimi so mladinci učili krščanskih čednosti: v verzih so bile tiste molitvice, da so se trajnejše utisnile otrokom v spomin in v dušo. Tako molitev v verzih, oznanjajočo gospodarski boj proti Slovanom, so priobčile »Mitteilungen des Vereines Südmärk« št. 12 z dne 1. decembra 1912, stran 445. pod naslovom »Mahnung«. Ta značilna pesem se glasi tako - le:

Deutsche Arbeit zier' dein Haus,
Schmück' es nie mit Fremdwerk
aus;
Was in seinen Räumen ist -
Zeig', dass du ein Deutscher bist.
Dein eig'nes Volk mußt unterstützen,
Nicht immer fremden Säckel
nützen;
Drum soll dein erster Grundsatz
sein:

»Ich kaufe nur bei Deutschen ein.«
Na eni strani nam priča ta pesem, s kako intenzivnostjo in doslednostjo goje Nemci gospodarski boj proti Slovanom, na drugi strani pa kaže, kako neomejena je svoboda, ki jo uživajo Nemci. Med Slovani je vsak najmanjši migljaj na gospodarske stvari nemogoč; naš list je bil celo konfisciran zaradi štirih pik, ki jih je državni pravdnik svojevoljno tolmačil kot poziv na bojkot, Nemci pa smejo neženirano v prozi in v verzih oznanjati bojkot Slovanov. Kaj pa, ko bi slovenski poslanci že enkrat v državnem zboru udarili s pestjo ob mizo in z državnimi pravniki graškega višjesodnega okrožja napravili obračun, kakor ga zaslužijo. Kako je treba z njimi govoriti, to je pokazal dr. Stranaky pri debati o Hochenburgerju.

+ Deželni odbor kranjski - pogorel. Kakor smo že poročali, se je 19. decembra pred upravnim sodiščem vršila razprava o pritožbi občine Tržič proti kranjskemu dež. odboru, ki je razveljavil sklep obč. odbora, da se zniža naklada na direktno davke od 55 na 40 odstotkov. V terek je upravno sodišče razglasilo razsodbo, s katero je razveljavil odločitev deželnega odbora kot nezakonito. In tako je kranjski deželni odbor, oziroma njegova klerikalna večina, doživela novo blamažo.

+ Pevskemu društvu »Ljubljana« je deželni odbor priznal za preteklo leto podpore 4000 K. In »Glasbena Matica«?

+ Imenovanja v deželni službi. Za deželne računske oficijale so bili imenovani praktikanti gg. Fermentin, Badjura, Pirc in Golob ter oficijant Jerala.

+ Odbor Rdečega križa balkanskih držav ima svojo zadnjo sejo jutri v petek, dne 3. januarja ob 6. zvečer v posvetovalnici na magistratu. Vse p. t. članice in člane odbora vljudo prosimo, da se te seje zanesljivo polnoštevilno udeležijo.

+ Za Rdeči križ balkanskih držav je poslala gospe Veri dr. Slajmerjevi gospa Marija Urbančič iz Bača 86 kron in sicer je daroval 40 kron gosp. Lojze Urbančič, trgovec in posestnik, 46 kron pa so nabrali naprednjaki v njegovi gostilni. Denar je bil nabran že pred 24. decembrom.

+ Marijina bratovščina naznanja, da vodi vodstvo začasno gospod Fran Jelčičnik Uradovalo se bo v društveni hiši v Hrenovi ulici vsako nedeljo od 10. do 12. in od 1. do 3., kjer se bodo tudi o Svečnici pobirali tri dni letni doneski. Več pove in-serat.

+ Velik preobrat v šmihelski fari. Kakor se nam iz Novega mesta poroča, je namestnik umrlega župnika, monsignora Peterlina v Šmihelu pri Novem mestu že določen. Pravijo, da je izbran Štefan Terškan, sedaj kaplan v Prečini. Za to mastno faro se je prigrisalo več prosilcev, med drugimi baje tudi znani stopiški župnik Porenta, ter iz volilnih sleparij še bolj znani župnik Zakrajšek iz Vavte vasi. Če je to faro res dobil kaplan Terškan, bo to pomenilo velik preobrat v tej fari in občini. Pokojni župnik se ni preveč brigal za škofovo politiko in je bil tudi napram drugače mislečim koncilijantem mož. - Kaplan Terškan pa je znan kot eden najhujših klerikalnih petelinov. Saj se mora cela prečinska fara poleg posl. Jarcu osobito le temu kaplanu zahvaliti, da je prišlo lani do znanih volilnih škandalov in tudi letos je največ pripomogel do klerikalne zmage. Terškan je napram političnim nasprotnikom do skrajnosti nestrpen človek. Sicer bomo pa še videli.

+ Nesreča v Idrilju. V nedeljo ob 3. zjutraj, že ko so rudarji zapuščali delo v rudniku, je rudar Ignacij Miklavčič poizkušal še trdnost neke zastavljene stene, pri tem se je naenkrat vlomil les in več kamenja je padlo nanj ter ga težko poškodovalo. Zlomilo mu je nogo in prizadalo hude poškodbe na roki. Prinesli so ga v bolnico bratovske skladnice. Ob 11. uri dopoldne pa se je spustil 70letni vpokojeni rudar Leopold Ferjančič,

najbrže v samomorišnem namenu, v lesene rake pod Jožefovim jaškom, da ga je deroča voda vrgla kakih 15 metrov globoko v spodaj tekočo Idrijo. Bil je na mestu mrtev. Iz vode so truplo izvlekli pred rudniško električno centralo. Govori se, da so ga gnale v smrt neugodne družinske razmere.

+ Zimski šport. Prijatelji zimskega športa nam poročajo: Za božične praznike sem se podal v Bohinj. Seveda sem se odpejal z gotovim dvomom v prsih, ker je v Ljubljani takrat deževalo. Začel sem dvomiti nad tem, da mi bo mogoče pečati se z zimskim športom, še bolj, ker je neznosna megle segala preko Kranja. Ko pa sem se pripeljal v Podnart, je postalo naenkrat jasno. Toda snega nič, ne na Jesenicah, ne na Bledu. Sele, ko se peljem proti Soseski, vidim, da leži tudi v dolini sneg. V Bohinjski Bistrici sami pa leži okrog 20 cm snega v ravnini, v senčni strani mnogo več, nad Ravnami celo nad pol metra, na sojni strani seveda skoraj nič. Ogledam si takoj sankališče, ki je naravnost v izvrstnem stanju, poskusim vožnjo s smučmi, ki se pa v dolini ni obnesla predobro, ker sneg drži sren, pač pa je bila prijetna še-le visoko gori ob soški planini, kjer je zapadel nov sneg. Vreme naravnost krasno, tako, da sem se odločil ostati v Bohinju več dni in sem se res vrnil v Ljubljano šele na novega leta dan. Med tem bivanjem v Bohinju sem odkril tudi novo, naravnost krasno sankališče, pripravno tudi za manj izurjenega sankalca, namreč novo, nad dva in pol kilometra dolgo pot na Ravne, po kateri se pripelješ iz Ravn prav tik pred hotel Triglav. Posebno na novega leta dan je bilo sankališče Belvedere kakor tudi pot na Ravne v naravnost neprekosljivem stanju, samo malo prehitro je šlo, ker je ledenotrdno. Čudil sem se le, da je tako malo obiska vse te dni. Prišlo je namreč le nekaj Tržčanov ob praznikih in v nedeljo, a še ti so prišli na slepo, ker niso imeli poročil. Zato so se tudi jezili, češ, druga leta so bila poročila točna, letos jih pa ali sploh ne pošiljajo ali pa prepozno. Po mojem mnenju je se pač letos izkazal Bohinj kot pravi zimski kot, kajti drugod po Gorenjskem ni prav nič snega, v Bohinju pa dovoli, mraza seveda tudi, vsako jutro namreč 5 do 7 stopinj pod ničlo. Prijateljem sankanja morem kar najtopleje priporočati, da polete čez praznike v Bohinj, ker vem, da jim ne bo žal. Navzili se bodo namreč enako, kakor sem se jaz v polni meri, zimskega športa in zdravega bohinijskega zraka.

+ Zdravniška vest. Dr. Jos. Fröhlich, em. zdravnik za notranje bolezni I. vseučiliške klinike prof. Noordena na Dunaju kot specialist za notranje bolezni in dietno zdravljenje, želodečne in črevesne bolezni ter nepravno prebavo, ordinira od 2. januarja v Zagrebu, Ilica 21, od 10 do 12. dopoldne in pol 3. do 5. popoldne. Telefon 1938.

+ Kinematograf »Ideal«. Danes zadnji dan, jako zanimivega sporeda s krasnim veseloigrano »Sedem hčera gospoda profesorja« in »Gospod vojvoda«. - Tudi ostale točke so jako lepe in zanimive.

+ Aretacije. Od včeraj do danes je mestna policija aretovala 7 oseb in sicer: 2 brez sredstev, 1 zaradi prepovedanega povratka, 1 zaradi izgrede in žaljenja straže, 1 zaradi suma goljufije, 1 ker si je bil postal v cestnem blatu, 1 pa, ker je bil tako sladko ginjen, da ni mogel voditi konj. Vsak dobi seveda svoje »novoletno darilo«.

+ S ceste. Ko je včeraj popoldne peljal posestnik Jožef Gregorin z vpreženim vozom po Sv. Petra cesti v bolnico neko bolnico, je za njim pripeljal nek poštni voz v diru in zadel v Gregorinovo voz, kateri se je nagnil in je Gregorin padel z njega. Pri tem mu je šel poštni voz čez desno roko in mu jo znatno poškodoval.

+ Ukradeno kolo. Včeraj je bilo Mahrovemu slugi Ivanu Levarju ukraden 150 K vredno kolo. Kolo je črnopleskano, ima navzgor zakrivljeno balanco z rdečima držajema, svetilka je s svečo, kolesi pa rumen ter imata v sredi črna pasa.

+ Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 10 Hrvatov in 4 Macedonci, nazaj je prišlo pa 90 Hrvatov in 20 Črnogorcev. Iz Dunaja se je povrnilo 20 Kočevjarjev. Predvčerajšnjem je šlo v Ameriko 38 Slovencev in 5 Hrvatov, nazaj je pa prišlo 150 Hrvatov in 10 Lahov.

+ Izgubila je neka gospa rjavo denarnico, v kateri je imela 77 kron denarja in malo možko sliko.

+ Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Sprejme se: 2 kontorišta, 1 poslovodja, 2 potnika, 5 pomočnikov mešane stroke, 2 pomočnika železninske stroke, 3 pomočniki specerijske stroke, 1 pomočnik modne in galanterijske stroke, 3 kontoristinj, 6 prodajalk, 4 učenci, 3 učen-

ke. Službe išče: 3 knjigovodji, 5 poslovođil, 2 potnika, 6 skladiščnikov, 22 pomočnikov mešane stroke, 5 pomočnikov železninske stroke, 8 pomočnikov manufakturne stroke, 10 pomočnikov špecerijske stroke, 16 kontoristinj, 12 blagajničark, 17 prodajalk, 5 učencev, 4 učenke. Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Narodna obramba.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Savo, Javornik in Koroško Belo. Božičnica 22. decembra v dvorani pri »Jelenu« na Savi je v vsakem oziru izborna uspeha. Obdarovanih je bilo 120 otrok, dečkov in deklic, z blagom za obleke in z raznim pecivom. Pred razdelitvijo so deklamirali dečki in deklice na odru, med odmorom so zapeli pevski pevskega društva »Sava« in so udarjali jese-niški tamburaši na izvrstno ubrane tamburice. Vse občinstvo je bilo enih misli, da tako lepe božičnice še ni videlo. Vsa zahvala gre odboru za veliki trud in delo za to prekrasno prireditev. Obenem gre iskrena zahvala pevskemu društvu »Sava« za njegovo naklonjenost in za njegov prispevek 10 K k božičnici. Vodstvo se vsem darovalcem, ki so na katerikoli način pripomogli, da je prireditev tako častno izpala, iskreno zahvaljuje in vam kliče: kdor za otročiče kaj daruje, se za narod svoj žrtvuje. Iskrena zahvala gre tudi gg. učiteljicam za njih veliki trud in skrb, ki so ga imele z otročiči.

Društvena naznanila.

Predpusni zabavni večer priredi Gospodarsko in napredno društvo za šentjakovski okraj v nedeljo, dne 5. januarja v gostilni pri Leonu Pogačniku v Florijanski ulici in ne pri Česnovarju na Dolenjski cesti, kot je bilo zadnjič pomotoma poročano. Pri večeru igra izborni češki sekstet. Vabimo na to prireditev prijatelje prijetne zabave, kajti preskrbljeno je v vsakem oziru za najraznovrstnejše razvedrilo. Začetek ob pol 7. zvečer. Vstopnina 30 vin.

Silvestrov večer ljubljanskega Sokola. Kakor vsako leto, tako je tudi letos priredil ljubljanski Sokol v Narodnem domu svoj običajni Silvestrov večer. Mnogobrojni obisk je pokazal, da ve ceniti občinstvo zasluge, ki jih je priborilo sokolstvo za narod. Pri prireditvi je sviral nemurno salonski orkester Sokola I. pod spretnim vodstvom br. J. Poljančiča. Nastopil je tudi znani sokolski kvartet, ki je svoje točke pel izborni; tudi telovadne skupine na drogu, ki so jih izvajali člani ljubljanskega Sokola, so izborno uspele. Mnogo aplavza pa so želi komični nastopi gđ. Fantove in g. Božičslava. Istotako je ugajal komični telovadni prizor »Kakor kdo more« in krasni marmornati kipi. Opolnoči je nagovoril zbrane Sokole in prijatelje sokolstva starosta br. Murnik. Spominjajoč se na Balkanu padlih velikih slovanskih junakov, ki so s svojo krvjo napojili slovansko zemljo, balkansko, da iz nje vzklije novo svobodno in krepko življenje; dalje se je spominjal krasnih uspehov Slovencev v Pragi, kjer sta dva odnesla venec zmage, želeč bratom veselo novo leto in bodreč jih k novemu delu, zaključil je br. Murnik svoj lep govor. Alegorija, predstavljajoča novo leto v sokolski obliki, je bila izborna in je dostojno zaključila staro leto in pričela novo. — Po odmoru se je vršil animiran ples, ki je družil prijatelje sokolstva do ranega jutra skupaj. — Za potrežbo in dobro jed ter pijačo pa je, kakor vedno, skrbela izborna kuhinja in klet ge. Drazilove.

Silvestrov večer »Ljubljanskega Zvonca«. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je priredilo letos svoj Silvestrov večer v Mestnem domu. Prireditev je izborna uspeha, tako v moralnem kakor tudi finančnem oziru. Natančneje poročilo priobčimo jutri.

Prihodnjo nedeljo, dne 5. januarja 1913 vsi v Mestni dom, kjer se prične ob 8. zvečer veselica društva mestnih nižjih uslužbencev v prid njegovega podpornega sklada. Komur je simpatično mlado društvo, katerega prvi namen je podpirati člane in njihove družine za časa bolezni in nesreče, bode kupil vstopnico že v predprodaji, ki jo oskrbujejo društveni člani sami; zaradi dobrodelnega namena se preplačila hvaležno sprejemajo.

Društvo slovenskih profesorjev. V mali dvorani Narodnega doma se je vršil v soboto občni zbor Društva

slovenskih profesorjev. Predsednik dr. Zmavc se je spomnil začetkom svojega govora umrlih članov: dr. Cerka, Sege, Pona, Kosila, dr. Sketa, Peterlina, Karolina, Orožna, Celestine, Koprivnika in dr. Štreklja. Nato je izrekel občni zbor vdarost slovenskega profesorstva osebni cesarja. Društvo se je bavilo zlasti z izdajanjem slovenskih učnih knjig in zastopalo stanovske interese. Tajnik gosp. dr. Ilešič je podal poročilo o delovanju društva, ki šteje 219 članov. Društvo se je po odposlancih udeležilo zborovanja državne zveze, hleno pa je društvo v evidenci slovenske učne knjige za srednje šole. Do sedaj so skoro za vse predmete učne knjige že aprobirane, oziroma tudi že v tisku. Mnogo materialnih podpor bo treba za veliki latinsko-slovenski slovar vladnega svetnika Wiethalerja in grški slovar profesorja Doklerja. Izdajo slovenskih klasikov je prevzela družba sv. Mohorja. Profesor dr. Breznik je prevzel redakcijo nove slovenske slovnice. V vprašanju realne gimnazije je šlo društvo svojo začetno pot, občinski sveti v Ljubljani, Kranju in Novem mestu so sprejeli tozadevne predloge za aktiviranje realnih gimnazij. Vprašanje pa še ni rešeno. Meseca junija je prišlo na razgovor vprašanje slovenskega učnega jezika za vse predmete na gimnazijah. Uvedla se je pismena anketa ter se je izreklo 52 profesorjev za popolno sloveniziranje, 31 proti, črugi pa za delno slovenizacijo. Društvo ima filijalko v Gorici, druga v Mariboru se ustanavlja. Materialno so društvo podpirali: Kmetška posojilnica ljubljanske okolice, Tržaška posojilnica, min. svetnik dr. Zlogar, min. tajnik dr. Šabelj, ravnatelj dr. Pertot, dr. Josip Frlan, dr. Stare, Josip Gorup v. Slavinski. Izreka se njim in drugim podprateljem zahvalo. Iz blagajniškega poročila profesorja dr. Kušarja posnamemo, da je imelo društvo 10.225 K 83 vinarjev dohodkov in 7960 K 77 vin. izdatkov. Fond za knjižno zalogo izkazuje 4342 K 89 v dohodkov in 3291 K 50 vin. izdatkov. Na predlog pregledovalca računov ravnatelja Štritarja se podeli blagajniku absolutorij z zahvalo. V odbor so bili nato izvoljeni na novo gg.: dr. Debevec, Jeran, Jeršič, Mole, v odboru pa ostanejo gg.: Zmavc kot predsednik, Kozuh (Celje), dr. Kržišnik (Sent Vid), dr. Kušar, Lederhas, namestnika sta gg.: dr. Ilešič in dr. Samojed. Na predlog gosp. dr. Samojeda so bile zopet sprejete kakor običajno vsako leto resolucije o zasedanju učiteljskih mest, sistemiziranju novih mest in o razmerju slovenskih učnih moči s številom slovenskih učencev. Sprejeta je bila tudi resolucija glede slovenskega učnega jezika iz zemljepisja in zgodovine, slovenskih izpričeval in pretvoritve gimnazij v realne gimnazije. O tej točki je referiral gosp. prof. Wester. Pri slučajnostih se je zavzel prof. Podboj (Celovec) tudi za to, da se slovenščina pri maturi primerno upošteva. Prof. Zupančič (Gorica) stavi nato še nekaj predlogov, nakaž zaključil predsednik ob 12. zborovanju. Odstopivšima odbornikoma dr. Ilešiču in dr. Sajovicu izreče občni zbor svojo iskreno zahvalo.

Zastopniki narodnih društev v Spodnji Šiški imajo sestanek v petek ob 8. zvečer v Čitalnici.

Cerknica. Redni občni zbor telovadnega društva Sokol v Cerknici se vrši dne 6. januarja ob 3. popoldne pri Stergulcu. Dnevni red: običajne volitve in prememba pravil.

Gledališko društvo na Jesenicah vprižori v nedeljo 5. t. m. v dvorani pri »Jelenu« na Savi ob 3. popoldne sanjarski igrokaz »Morilec«, ki ga je za slovenski oder priredil društveni tajnik. Igra zahteva razumnega občinstva, na kar se posebno opozarja vnanje udeležnike, da se gotovo udeležijo, posebno ker bo konec že ob 5. in se lahko z večernimi vlaki ob 6. odpeljejo. Pri igri sodeluje I. delavski orkester, ki bo občinstvo zabaval tudi med odmori.

»Sokol« v Zagorju ob Savi priredi, kakor smo že poročali, v nedeljo, dne 5. januarja sokolsko maskarado. Ker so se razposlala samo osebna vabila, je mogoče, da je bila ta ali oni prezrt. Zato pa, da nimamo kakih neprilik, se tem potom najvljudneje vabite vsi prijatelji Sokola. Da bo zabava res živahna, to nam preskrbi zagorski sekstet na lok. — Obilnega obiska pričakujemo od sosednjih društev, posebno ker imajo ugodno železniško zvezo. Torej v nedeljo vsi na maskarado v Zagorje.

Prosveta.

Iz gledališke pisarne. V soboto za par abonente opera »Traviata«. V nedeljo popoldne izven abonementa, za lože par »Ptčar«, zvečer ob sedmih za nepar »Ubijač«, primerno skrajšen. V ponedeljek popoldne

mladinska predstava »Zimska pravljica« izven abonementa, za lože par, zvečer za nepar »Hoffmannove pripovedke«.

Slovensko gledališče. Na starega leta večer smo poslušali akademijo, vrsto resnih in zabavnih pesmi, ki so jih peli člani našega gledališča. Izбира je bila različno srečna in sorazmerno z njo uspeh. Hvalo za lepo petje zaslužijo gđ. Lowczinska, g. Krizaj, gđ. Rihterčeva in Harfner. Vprizoritvi Courtelinove enodejanske se je poznala površnost. Zdi se, da te sorte stvari pri nas ne bodo uspevale. — Včeraj popoldne so igrali z lepim uspehom »Pepečko«. Mesto cholelega g. Groma je nastopil g. Trampuš. Vpeljal se je na naš oder prav simpatično in pokazal lep igralski talent. Zvečer so peli v razprodani hiši »Traviato« z g. Harfnerjem v vlogi Alfreda. Predstava je bila gladka in lepa.

Dramatično društvo slavnemu občinstvu. Letošnja sezona se je spčenjala ob najneugodnejših prilikah. To ni fraza niti jalov izgovor in slepilo, nego konstatiranje dejstva. Prav zadnji hip je prišlo do odločitve, da se bo slovenska drama in opera sploh še gojila na tistem mestu, ki ji je bilo toliko časa prvo ognjišče in žarišče. In potem vse težave in zapreke z angaževanjem tik pred dvajseto uro, neprilike z dramskim osebjem, s tenoristom in primadono v operi — res, s hudim naporom v intencanci in s prizanesljivostjo pri občinstvu se je moglo podjetje sploh vzdržati. Sedaj pa smo se srečno izkopali iz zadreg, drama ima poleg drugega oseba tudi svojega ljubimca, ki je hkrati spreten, moderen režiser, opera izvežbanega tenorista in primadono, ki sta si pridobila s prvim nastopom v naskoku simpatije občinstva. Sezona je v tiru. Dobra volja odhoda dramatičnega društva ter vsestransko priznana vsposobljenost novih moči lamči za prospešno nadaljnje delo. Že v januarju se vprižori efektna slovanska opera »Naskok na mlin«. Komična opereta »Orfej v podzemlju«. Puccinijeva priljubljena »Madame Butterfly« pride na vrsto ckrög 20. januarja, za njo Rossinijeva klasična komična opera »Brivec seviljski«. Nadalje pride na repertoar Catalanijeva velika dramatična opera »Wally«, Čajkovskega »Boris Godunov«, Thomasova »Mignon« ter izmed izvirnih domačih del Parmova »Urh grof celjski« in Försterjeva »Gorenjski slavček«. Ponovi se tudi priljubljena opereta »Grof Luksemburški«. Drama bo skrbela za gojitev resnega in zabavnega repertoarja. Še ta teden se vprižori Strindbergova tragikomedija »Upnik«, zatem francoska veseliga »Mala čokoladarica«, slovenski izvirni noviteti Milčinskega »Grozni sen« in Abrama narodno igro »Rošlin in Verjanko«, Bahrovi »Otroci«, Puybyszewskega »Sneg« in druge. — Gostovanje nam je obljubila primadona hrvaškega deželnega gledališča, znamenita pevka, naša rojkinja gđ. Koroščeva, vedno nam dobrodošla gđ. Polakova in odlični tenorist g. Lowczynski, brat naše primadone. — Odbor dramatičnega društva ni žalil truda in skrbi, da je rešil gledališče teške krize, in kar sedaj obeta, obeta s čisto vestjo in upravičenim uverjenjem, da to tudi res izpolni; zato pričakuje od slavnega občinstva, ki mu je stalo v teških, kritičnih urah ob strani, da ga bo poslej še z boljšo voljo podpiralo v njegovih stremeljenjih, da ostanejo gledališču zvesti dosedanjí abonenti, da se jim pridružio še novi in tako pripomorejo, da se povzpne sezona na isto višino, na kateri jo želi vodstvo in občinstvo.

Književnost.

— **Pod svobodnim solncem.** Povest davnih časov. Spisal F. S. Finžgar. II. zvezek. Pred nekaj tedni smo poročali o prvem delu tega romana. Oni del je popisal razvoj mladega Slovana Iztoka na bizantinskem dvoru. V drugem zvezku je opisano, kako je v bizantinski kulturi vzgojeni Iztok združil Slovane, porazil njihove nasprotnike ter položil temelje veliki slovanski državi na Balkanu. Vmes teče boj, ki ga mora bojevati Iztok za svojo ljubico, bizantinsko dvorjanko Ireno. Tudi drugi del romana je zanimiv, morda še bolj od prvega. Jezik je izbrano lep in poetičen, četudi napravljaja mesto-ma vtisk, da je nekoliko prisiljen. Značaji so krepko orisani in pregnantno izdelani, popisi nekaterih epizod pa nekoliko preobširni in utrudljivi. Pozna se pač, da se je Finžgar učil pri Sienkiewiczzu, a se poleg njegovih dobrih lastnosti naučil tudi nekaj slabih. Svojega vzornika Finžgar sicer ni dosegel in je neokusno, ga imenovati slovenskega Sienkiewicza, a vzlic temu je roman »Pod svobodnim solncem« šteti med najboljše slovenske zgodovinske romane. Cena I. delu je 3 K, vezanemu 4 K; cena

II. delu je 3 K 80 vin., vezanemu 4 K 80 vin.

— **Slovenska narodna mladina.** Spisal Janez Ev. Stuhar. To je naslov knjigi, ki je izšla pred kratkim in obsega 452 strani razmotrivanj in dobrih naukov. Pisatelj stoji sicer načeloma na stališču, ki narodno-napredni stranki ni prijazno, vendar je treba priznati, da je knjiga spisana z dobrim namenom. Pisatelj si je postavil nalogo, podati s to knjigo slovenski mladini vsestransko navodilo za zdravo, krepko, pošteno in narodno zasebno življenje in za smotreno delovanje v prid naroda v javnem življenju. Naravno je, da se pisatelj pri tem vedno ozira na sedanje razmere na Slovenskem. Njegovim glavnim mislim ni ugovarjati, ker so vse vzgojevalnega značaja in merijo na to, vzgojiti mladino za narodno delo. Nekatera poglavja so pač nekoliko preveč raztegnjena in nekaterim detajlom je posvečenega preveč prostora. Kakor že omenjeno, stoji pisatelj na stališču, ki narodno-napredni stranki ni prijazno, a to stališče ima napačno podlago. Pisatelj namreč meni, da hoče narodno-napredna stranka uničiti vero in cerkev in da vodi boj proti veri in proti cerkvi. To pa seveda ni resnica, kajti narodno-napredna stranka priznava vsakemu popolno svobodo v verskem oziru in se vojskuje samo proti gospodstvu cerkve in njenih organov in posvetnih zadevah in proti zlorabi cerkvene avtoritete, cerkvenih sredstev in vere same za politične in gospodarske svrhe. Klerikali seveda zasukavajo stvar drugače, a kdor kritično presoja javne razmere in stranke, bi moral v tem oziru že biti dobro podučen. Načeloma stoji pisatelj na klerikalnem stališču ter se nekoliko identificira s klerikalno stranko na Štajerskem, je pa tako pravičen in nepristranski, da vsaj o klerikalni stranki na Kranjskem in njenem voditelju ne prikriva resnice.

Vse tu naznanjene knjige se dobivajo v »Narodni knjižarni« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Umetnost.

J. Ravnik in J. Rijavec. Dva mlada, v svojem stremljenju resna umetnika se predstavita prihodnje dni občinstvu. Nijdu duši sta gojili še ideale, ne iščeta kompromisov na poti, ki sta jo utrla in zato bi bilo nemara to nevarno za uspeh, ki si ga obetata, kajti kritičen je sodobni čas, ko se zapostavlja in intrigira napram vsem, ki so ostali samemu sebi zvesti. Plehkost in površnost sta izpodrinila malodane na vseh poljih naše umetnosti ljudi, ki so hoteli poglobiti naše naziranje življenja in obstoječih razmer. Morda bo kdo pripomnil, da je bilo in bo tako, kadar nastopi človek resnega stremljenja. Nočem mu pritrditi, niti oporekati, samo menim bi, da je takozvani milieus velikega pomena za mladega umetnika in da mu ni lahko pri sreč, če se mu zahvalijo ljudje, ki jim zida kulturno bodočnost z malobrižnostjo in hladnostjo. Bog zna, ali bosta žela onadva za bogastvo, ki ga hočeta podati tudi zahvalo? Mlada duša živi življenje ekstremov in vse nianse med njimi so šele narahlo začrtane. Verjetno je, da nihče ne pričakuje od take neumirjene duše kakega celotnega naziranja, ki ga ustvari že na podlagi življenja umirjeni umetnik, ampak se bo vsakdo ustavil ob moči, ki jo oznanjujejo njegovi umotvori. Beethoven je dejal, ko je ustvarjal eno svojih najslavnejših simfonij, da je moč morala ljudi, ki stoje nad drugimi. In ni to najvišje merilo za mladega umetnika? Saj obstoja v nji vsa njegova osebnost, ki se izraža v njegovem ustvarjenju. Sodili jih boste torej po moči njih čustev in misli in spoznali boste njih osebnost, ki jo hočem le v par potezah na podlagi programa, ki sta si ga izbrala, očrtati. — Dasi si je izbral J. Ravnik v reproduktivnem delu svoje umetnosti Mozarta, mi je umljivo, kajti tudi njegovo dušo napaja ono visoko življenje lepih duš, ki gredo mimo vseh strasti in greha, uprtih oči v svetlobo in lepoto sveta, ga blagoslovljajo in posvečajo. Harmonija zvneničnih zvezd na temnem nebu so njih besede. Poln težke boleti in ves uprt v zemljo, njene strasti in radosti je pogled Rus-sa S. Rachmaninova: Elegija. Silno, da skoro jecljajoče je trpljenje te ruske duše, tako ponosne, da si je le v gromkem samogovoru razodela svojo bol, ki jo muči do blaznosti, razpenjena obenem v divji nasladi, da se zamore mučiti in trpeti. Zdi se mi, da se skloni do zemlje, jo naprosi, naj mu ohladi trpeče mozgane; toda njegova prošnja je Polichinelle blazen krik rajajočega norca, ki hoče brez vseh spominov in misli preživeti ekstazo veselja. V štirih lastnih skladbah pa hoče pokazati svoj lastni razvoj. Vasoalec? Je prvenec. Kakor bi bila ekstaza radosti bolest, tako silni, močni so akordi. Kako mogočna mora biti duša, ki zamore tako ljubiti Hrepenenje njeno,

čujte! Kako trepeče vse telo, drhti vsaka mišica, da uzre njo, ki jo ljubi in v njo tako čisto veruje. — Polna miru in molitve pa je Večerna pesem. Pokojna luč poletnega večera je razpela nad njo svoj čar in tako tiho se pogovarja duša z zemljo in njeno, ki ga sluti. — Drugega kova je osebnost J. Rijavca. Izključno reproduktiven, toda zavedajoč se svoje naloge. Njegov temperament in čustvenost sta poroka, da je zadobila v njem moderna vokalna glasba sebi vrednega zastopnika. Globok pogled v radosti in trpljenje človeške duše ga je tako priklenil na zemljo, da ne išče drugih svetov — ampak mu je njeno razodetje življenje. Ljudi, ki trpijo, se smejejo, blaznijo, hoče podati njegova umetnost, da, njih besede. Tako stoji on nad vsem življenjem, ker čuti v boleti na veke ranjenega srca isti utrip, kakor v posmehu nedolžnega deteta. A. Lajovic, glavni reprezentant slovenske moderne vokalne glasbe je našel v njem svojega edinega interpretorja. Rijavec je čutil, kako se ravno v Lajovčevih skladbah pretakata kri in meso slovenske zemlje in da še ni nihče tako globoko izrazil narodne duše, čeprav tudi v skladbah drugih narodov (Rusov). Ali ne bije v njegovih pesmah tako globoka ljubezen do življenja in vseh njegovih strasti, da jo čuti vsakdo, ki ga je naša domača gruda rodila iz svojega oprsja? Da, Lajovčeve skladbe so globoka analiza naše duše, kadar ljubi, se raduje, čustvuje. Jaz pa vem, ena dušica... Blagoslovljena duša, ki zamore zapeti tako sveto pesem ljubezni. In komur ni bilo dano, tako ljubiti, kdor je ni našel, ki bi ji zamogel zašepetati prelesto besedo: dušica, bo hiral kakor roža, ki jo izruje iz zemlje. Ah tako mi je prešla mladost... bo poslednji akord njegovega življenja, da postane človeku tesno ob njem, ko prevarana, izmučena duša ne proklanja sveta, ampak ga blagoslovlja. Vse njegove pesmi pa ogreje J. Rijavec z bogastvom čustev in globokim pogledom v življenje. Tako postane samostojen umetnik, dovolj drzen, da poda v vsaki pesmi kos sebe in svojega življenja.

J. K.

Koncert Ravnik - Rijavec. Sporred koncerta, ki ga priredita J. Ravnik in J. Rijavec v petek, dne 3. januarja 1913 v dvorani »Mestnega doma«: 1. Mozart - Bülow: 3. fantazija c - mol za klavir. 2. a) J. Michl: »Da jo ljubim«; b) dr. G. Kerk: »Zaprta so njena okenca...«; c) J. Ravnik: »Vasovalec?«; d) J. Ravnik: »Hrepenenje«, samospevi s spremljevanjem klavirja. 3. J. Ravnik: »Večerna pesem«. J. Ravnik: Moment za klavir. 4. E. Adamič: »Ptčka«, mešan zbor. 5. a) Lajovic: »O, da deklji je...«; b) A. Lajovic: »Ah, tako mi je prešla mladost.« c) A. Lajovic: »Jaz pa vem.« d) Svetla noč. e) A. Lajovic: »Serenada«, samospevi s spremljevanjem klavirja. 6. a) S. Rachmaninov: Elegie op. 3 št. 1. b) S. Rachmaninov: Polichinelle op. 3, št. 4, za klavir. 7. a) P. H. Sattner: Pesem angelja iz oratorija »Assumptio B. M.« b) G. Puccini: Arija Rudolfa »Che gelida manina« iz opere »La Bohème«. c) G. Verdi: Romanca Radamesa iz opere »Aida« d) W. A. Mozart: Arija Tanina iz opere »Čarobna piščal«. 8. E. Adamič: »Mlad junak po vasi jezdi«, mešan zbor.

Izpred sodišča.

Izpred porotnega sodišča v Novem mestu.

Luna kot najvišja instanca. Neverjetno je, kako važno vlogo igra časi tudi luna pred sodiščem. Ta se sklicuje, da je bilo takrat tema kot v rogu, oni zopet, da je bilo svetlo kakor po dnevu. Najboljša priča, kole-dar, pa ovrže prvo kakor drugo trditev. Tudi France Murgel z Vrhovga se je skliceval na luno. Obdolžil je bil svojo sosedo, da mu je v neki noči ob 1. iz njegove lope drva kradla. Sosedja je trdila, da je to laž, on je trdil, da je to resnica. In tako sta prišla pred prvega sodnika. Ta je pozabil na glavno pričo — na kole-dar in Murgla oprostil. To pa užalje-ni sosedni ni bilo po volji. Se enkrat sta prišla na okrožno sodišče. To se pravi, on je prišel sam, in se zopet zagovarjal, češ, kako bi je ne bil natanko spoznal, saj je mesec svetil in vse se je dobro razločilo. Pa pogle-da eden modrih gospodov na kole-dar. In glej! Luna je tako — le govorila: »Tisto noč sem bila jaz še zelo mlada, kakor sem vselej 2 dni po mlaju. Niti na misel mi ni prišlo, da bi še ob 1. ponoči svetila ravno na Murglova drva, saj grem v tem času s svojim malim srpom takoj za solncem, čež hribe spat.« To je toliko za-leglo, da je Murgel dobil 5 dni spomi-na na tisto noč, ko lune ni bilo. Mur-gel, seveda jezen, pravi, da se bo pritožil, a zdaj druge instance ni več, kot ona najvišja, na — luno.

Izpred upravnega sodišča.

Za učitelstvo važno razsodbo je izreko upravno sodišče na Dunaju dne 30. decembra v pravdi nekoga učitelja v Tešinu zaradi naknadnega priznanja pete starostne doklade, ki se mu je odrekla vsled disciplinirane kazni. V tej zadevi se je postavilo upravno sodišče na pravno stališče, da izbris disciplinirane kazni v kvalifikacijskem znanjku ne vzame disciplinarnemu razsodku pravomočnosti, vsled česar se mu peta starostna doklada ni dovolila.

Izpred kasacijskega sodišča.

Neresnične navedbe v prošnjah za službe ne tvorijo hudodelstva goljufije.

Pred deželnim sodiščem v Celovcu je bil obsojen državni sluga pri ravnanstvu državnih železnic v Beljaku, preje šolski sluga na Dunaju, Leopold Wieser, zaradi hudodelstva goljufije vsled ponarejanja listin, na štiri mesece ječe. Wieser je bil svoječasnno stražnik v Ištu. Spričevalo občine je ponaredil v toliko, da je spremenil besedo »Wachmann« v »Wachmannführer«. Pri raznih prošnjah za službe je navedel in s ponarejenimi listinami dokazal, da ima srebrni zaslužni križec, vojaško pohvalo, dalje je trdil, da je dovršil pet razredov realke, da je zmožen francoskega jezika, dvojnega knjigovodstva itd. S tem je dosegel mož, da je dobil zgoraj omenjeno službo, obenem pa izvršil hudodelstvo goljufije. Proti sodbi celovskega deželnega sodišča je vložil Wieser ničnostno pritožbo. On trdi, da pri ponarejanju inkriminiranih listin ni imel hudobnega namena, ki ga zahteva kazenski zakon za hudodelstvo goljufije in bi se v tem slučaju kvečjemu lahko govorilo le o prestopku po § 320. lit. f urš. zak. (Ponarejanje listin brez hudobnega namena). Da je navajal v prošnjah za službe zmožnosti, ki jih v resnici ima, se mu pa ne sme šteti za hudodelstvo goljufije, ker vsak, ki prosi za kako službo, svojo predizobrazbo in svoje zmožnosti, kolikor mogoče povzdigne, in gotovo je, da se pri tem vedno pove malo več, kot pa je resnica. Kasacijski dvor se je pridružil pravnemu mnenju pritožnika. Razveljavil je obsodbo celovskega deželnega sodišča in obsodil Wieserja na tri tedne zapor zaradi prestopka ponarejanja javnih listin, brez hudobnega namena: oproščen pa je bil Wieser zaradi goljufije, storjene s tem, da je v prošnjah za službe navajal neresnične navedbe o svoji izobrazbi in o svojih zmožnostih. V utemeljevanju te razsodbe se navaja med drugim, da gre v tem slučaju sicer za napačne, toda za navedbe, ki nimajo namena nikomur škodovati, posebno še, ker se pri vseh tozadevnih razpisanih službah tega, kar je prosilec več navedel, niti zahtevalo ni.

Razgled po slovanskem svetu.

— Oslava jubileja ruske vladarske rodbine. Oslavo tristoletnice, odkar je rod Romanovcev na ruskem prestolu, bodo na Ruskem slavili z ustanovitvijo raznih kulturnih in humanitarnih zavodov. Mesto Kijev bo ustanovilo 14 ljudskih šol, mesto Riga je sklenilo darovati 300.000 rubljev za ustanovitev sanatorija za jetične.

— Poljski pisatelj Sienkiewicz za »Rdeči križ balkanskih držav«. Vprašanje zbiranja prispevkov za ranjene balkanske Slovence je bilo dozdaj na Poljem nerešeno. Samo Poljaki na Poznanjskem so zbrali 6000 mark, Poljaki na Ruskem so pa celo delali ovire. Končno se je zadeve poprijela češka kolonija na ruskem Poljskem. Na čelo cele akcije se je postavila Češka Beseda v Varšavi. Toda tudi zdaj so nastale težave. Poljaki so namreč zahtevali, naj se polovica prispevkov daruje turškemu polmesecu. Dva meseca je trajalo, predno so se sporazumeli, končno so vendar sklenili, da se cela zbirka da balkanskim Slovanom v prospeh vdov in sirot po padlih vojakih. Z akcijo so začeli v prvi polovici meseca decembra s koncertom. Razentega bodo priredili na dan novega leta javno zbirko po ulicah. Prireditelji so si zbrali kot znak tega »cvetličnega dneva« štiripredno deteljo, s katero bodo darovateli obdarovani. Prvo darilo v znesku 100 rubljev je poslal pisatelj Henrik Sienkiewicz.

— Vseslovanski praznik v Solunu. Sofijski »Dnevnik« poroča, da bo glavni trg v Solunu imenovan po svetih solunskih bratih, sv. Cirilu in Metodu. Sredi trga bodo postavili krasen spomenik obeh svetnikov. Vsi slovanski umetniki bodo pozvani, naj se udeležijo konkurence, tako da bo ta spomenik obenem spomenik

slovanske umetnosti. Odkritje spomenika bo vseslovanska slavnost, ki se je bodo udeležili zastopniki vse slovanske kulture.

— Hrvaški pisatelj Ivo pl. Vojnović, ki je spisal dramo »Matka Jugovića«, piše novo delo »Makedonsko dramo«. Premiera bo v Narodnem divadlu v Pragi.

— Stavka poljskih poljedelskih delavcev. Poznanjski Poljaki pripravljajo veliko politično stavko, s katero hočejo doseči meseca aprila letošnjega leta. Ta stavka naj bo odgovor na pruski razlaševalni zakon. Poljsko poljedelsko delavstvo bo spomladi prenehalo z delom na vseh nemških posestvih na Poznanjskem.

— Svetozar Hurbana Vajanski kaznovan zaradi zbiranja prispevkov za balkanski »Rdeči križ«. Turč. svetomartinski sodišče je kaznovalo urednika »Narodnih Novin« Svetozarja Hurbana Vajanskega, da je zbiral in priobčil rezultat doneskov za »Rdeči križ«. Globa znaša 400 K. Razentega mora vrniti še vse nabrane zneske, drugače se odtegnejo kavciji »Nar. Novin«.

Razne stvari.

* Šolarji in nemško-madžarski sporazum. Iz Budimpešte poročajo: O veliki noči pride sto otrok neke budimpeštanske šole na Dunaj, kjer bodo gostje mesta. Ob istem času pojde ravnatelj dunajskih šolarjev v Budimpešto. Dober začetek nemško-madžarskega sporazuma!

* Poljubovati ni greh. Niti s higijskega stališča ni to greh. Tako je razsodil zdravstveni svet mesta Wheeling v Zahodni Virginiji. Pri tem je tudi razglasil, da je treba imeti pri poljubovanju čiste ustnice, kar se pa lahko pričakuje od vsakega boljšega človeka.

* Nezanestljivost ogrske državne tiskarne. Socialistični dnevnik budimpeštanski »Nepszava« je objavil vsebino vladne osnove nove ogrske volilne reforme. Iz državne tiskarne je bil namreč ukraden krtačni odtis. Vsled te nezanestljivosti ogrske državne tiskarne se bodo v bodoče stavile ogrske vladne predloge v državni tiskarni na Dunaju.

* Velika stavka v Novem Jorku. Iz Londona poročajo: V Novem Jorku stavka skoro 100.000 krojačev in krojačic. V ponedeljek je prišlo do ekscesov. Neki lastnik krojaške delavnice je importiral 60 ženskih stavkokazov. Cela armada krojačic je napadla delavnico ter razdejala vso opravo. Policija je morala z orožjem razgnati ženske.

* Vohunstvo. Iz Breslave poročajo: Tukajšna policija je zasledila zelo razširjeno organizacijo vohunov. Aretirali so 30 oseb. Aretiranci so Nemci in Rusi. Iz konfiscirane korespondence so dognali, da so špijoni nali za Rusijo ter nameravali za slučaj mobilizacije razstreliti vse železniške mostove pri Breslavi. V Sosnovicah so aretirali dva avstrijska častnika in eno damo, ki so osumljeni vohunstva.

* Železniška nesreča. Iz Monakovega poročajo: Na postaji Bruckberg pri Moosburgu se je v ponedeljek zvečer dogodila velika železniška nesreča. Osební vlak št. 1016, ki se je odpeljal ob 10. uri 17 minut iz Landshuta v Monakovo, so na postaji Bruckberg zadržali, da je mogel pasirati berlinski luksuz-vlak. Več pasajirjev osebnega vlaka je premalu izstopilo in jih je brzovlak povozil. Tri osebe so bile usmrčene, ena pa težko ranjena.

* Žurnalista na drugem svetu. V mesečniku »Der Strom«, glasilu dunajskega »Svobodnega gledališča«, je priobčil Evgen Heltai sledečo kratkočasno pripovedko: Veliki, vplivni žurnalista je umrl. Angeli so takoj vzeli njegovo dušo na svoja krila in tako je bil ta znamenit mož kmalu pred nebeškimi vrati. Hotel je vstopiti, toda sveti Peter mu je zaprl pot. »Vaš poklic?« ga je vprašal z vojaško odločnostjo. »Žurnalista!« — »Ni prostora!« je kratko rekel Peter in zaprl vrata. »Ali bi se vam morda ne hotelo do pekla?« je svetoval žurnalistu neki dobronamerni angel. — »Meni je to vseeno,« je rekel žurnalista ter odšel proti peklu. »Žurnalista?« je vprašal prestrašeno hudičvratar in z besedo »Prenapolnjeno« zaloputnil vrata. Žurnalista pa ni obupal. Odjadril je na neko neobljudeno zvezdo in ustanovil tam časopis. In že čez teden dni je imel prosto vstopnico v nebesa kakor tudi v peklo.

* Islam. Pri sedanjih razmerah je zanimivo vedeti, kako je razširjen islam. K islamu se prištevajo v Aziji 158.142.730 duš, v Evropi 12.925.000, v Afriki 51.045.000, v Ameriki 56.600, v Avstraliji 18.000. — Na posamezne države pripada sledeče število vernikov: Sprednja Indija 15.000.000, Kitajsko 23.000.000, Azijška Turčija 11.140.000, Perzijska 8.900.000, Afganistan 4.380.000, Arabija 3.500.000, Siam 1.000.000, Ru-

sija 8.400.000, Turčija 3.300.000, Bolgarska 600.000, Bosna in Hercegovina 500.000, Grška 60.000, Rumunska 50.000, Srbska 15.000, francoske kolonije 16.500.000, Egipt in Sudan 8.500.000, Maroko 7.800.000, angleške kolonije 7.900.000, nemške kolonije 8.500.000, Kongo 7.000.000, Habuš 800.000 in Liberia 45.000.

* Konjederec kot izdelovalec klobas. V Augsburgu je konjederec Stocker mestnega zavoda za uničevanje živalskih mrtvih trupel že dolgo uporabljal meso bolnih ali crknjenih živali, med temi tudi psom in mačk, pri izdelovanju klobas ter tudi meso prodajal po 30 fenigov funt. Prodajal ga je delavskim ženskam in kakim dvajsetim do tridesetim gostilničarjem. Ker je zbolelo več otrok, so prišli celi stvari na sled. Zdravnik je zadevo ovadil.

* Otroška igrača povzročila smrt. Iz Gere poročajo: Štiriletna hčerka hotelirja Puff se je igrala z majhnim štedilnikom, ki ga je dobila od svojih staršev kot božično darilo in ki se je kurilo s špiritom. Plamen je švignil proti deklici ter ji zažgal obleko. Opekla se je tako zelo, da je kmalu nato navzlic zdravniški pomoči umrla.

* Zastonj dobi vsakdo po vseh trgovinah s čevlji in usnjem umetniško odlično opremljeni Bersonov stenski kolektor, ki so ga izdali tvorničarji gumijevih podpetnikov Berson p. n. odjemalcem za novoletno darilo.

Telefonska in hrzjojavna poročila.

Oproščen »veleizdajalec«.

Novo mesto, 2. januarja. Pri današnji obravnavi je bil obtoženi finančni paznik Josip Češnik oproščen. Akti se odstopijo politični oblasti. Državni pravdnik je prijavil ničnostno pritožbo. Današnje priče so porazile obtožbo ter izpoved glavne priče gospe Hadviger.

Parlamentarna straža.

Budimpešta, 2. januarja. Prihodnji teden se ustanovi tu parlamentarna straža, katere statut je dobil že kraljevo dovoljenje. Straža bo vojaško organizirana ter bo načelnika straže imenoval predsednik zbornice sporazumno z ogrskim domobranskim ministrom.

Volilci in poslanec.

Budimpešta, 2. januarja. Volilci poslance Frana Szekelyja so čestitali svojemu poslancu, da je izstopil iz vladne stranke.

Hrvaška stranka prava in dr. Unkelhauser.

Zagreb, 2. januarja. Z ozirom na vesti, da je imenovanje sekcijskega šefa dr. Unkelhauserja v zvezi z naznanjenimi pogajanjmi s hrvaško stranko prava, objavlja hrvaška stranka prava, da ji ni nič znanega o takem namenu ogrske vlade. Pogajanja bi se mogla vršiti šele, če izigine Cuvaj popolnoma s političnega površja.

Vseučilišče v Bernu in balkanska vojna.

Belgrad, 2. januarja. Vseučilišče v Bernu v Švici je poslalo obvestilo, da bo vsem srbskim in bolgarskim dijakom, ki so vpisani na tem vseučilišču, vštelo v študije tudi čas, ki ga prebijejo v vojni.

Ruski vohuni.

Lviv, 2. januarja. V tukajšnjih ječah je interniranih sedaj 42 ruskih vohunov.

Železniška nesreča.

Varšava, 2. januarja. Na postaji Goskovic se je raztrgal vlak. 22 vagonov je bilo popolnoma razbitih, 3 potniki usmrčeni, mnogo teško ranjenih.

Brezžični brzjojav.

Paris, 2. januarja. Brezžična brzjojavka oddana z Eifflovega stolpa je bila sprejeta od postaje Arlington (Severna Amerika) tedaj na razdaljo 7000 km, kar pomeni rekord v brezžičnem brzjoavljenju.

Novo špansko ministrstvo.

Madrid, 2. januarja. V novem španskem kabinetu prevzame Romanones predsedstvo.

Homerule.

London, 2. januarja. V debati o homeruli so predlagali konservativci, da naj se izloči mesto Ulster iz tega zakona. Mornariški minister Churchill je izjavil, da pomeni ta predlog konservativcev kakor da naj se mesto Ulster izloči kakor tuji državi. Končal je svoja izvajanja z besedami: Sedaj imamo dokaz, da bi videli konservativci Ulster raje v rokah Nemčije, kakor v angleških rokah. Med govorom morn. ministra je

prišlo opetovano do hudih spopadov med člani kabineta in vladno stranko na eni in konservativcev na drugi strani.

Na daljnem Vzhodu.

Petrograd, 2. januarja. Iz Lhasse je dospel v Urgo zaupnik Dalaj Lame, ki ima naročilo pogajati se z mongolsko vlado zaradi mongolsko-tibetske prijateljske pogodbe. Razen tega naj se sklene tudi z rusko vlado pogodba, glasom katere prevzameta Rusija in Angleška pokroviteljstvo nad Tibetom. V tem slučaju naj imata Rusija in Angleška pravico do trgovine v Tibetu in do carine prostega uvoza ter pravico izkoriščati naravno bogastvo teh pokrajin. Tudi se jim prizna pravica graditi železnice in izpopolniti brzjojavno omrežje.

Španski parlament.

Madrid, 2. januarja. Včeraj je naznanilo 92 konservativnih poslancev, da odloži svoje mandate.

Perzija.

Tebris, 2. januarja. Tukajšnje perzijsko prebivalstvo je zahtevalo od vlade, da odpokliče s Teherana Bachtijare. 15.000 Nomadov je na potu proti Teheranu. Kan iz Make je brzjojavil perzijski vladi, da se pridružuje revolucionarjem.

Urmija, 2. januarja. Ob turški meji se vrše obmejni boji. Obmejni boji se vrše tudi s perzijskimi pristajši Turčije.

MED VOJNO IN MIROM.

Mirovna pogajanja.

Berolin, 2. januarja. Politični krogi so trdno prepričani, da se bodo mirovna pogajanja v Londonu ugodno končala.

London, 2. januarja. Zastopniki balkanskih držav izrekajo svojo zadovoljnost nad potekom včerajšnje konference delegatov.

Dunaj, 2. januarja. Vsled ugodnih včerajšnjih poročil glede poteka mirovnih pogajanj kaže borza trdno tendenco.

Carigrad, 2. januarja. V mestu je razpoloženje precej mirno. Javnost sprejema tudi vest, da bo Turčija izgubila svoje evropske province popolnoma hladno. Samo zaradi Odrina bi bilo mogoče razburiti javno mnenje. Stališče Kiamil paše je omajano. Kiamil paša se vzdržuje samo na ta način, da oddaja važne vojaške službe Mladoturkom. Če je to v dobro vojaški organizaciji, je drugo vprašanje.

London, 2. januarja. Delegati balkanskih držav so pritrdili turškim predlogom glede Albanije.

Turško oboroževanje. — Priprave za nadaljevanje vojne.

Carigrad, 2. januarja. Število dnevno sem prihajajočih vojakov se vedno množi. Dne 30. decembra dospelo je s črnomorskimi parniki 5000, z anatolsko železnico pa 8000 mož. V Ušküdar je dospelo 6000, v Izmid 15.000 in v Konio 30.000 mož. Iz Izmid je dospelo v Carigrad 7000 zabojev po 10 pušk. Pomorska oblast je naročila v Nemčiji velike množine municije. Dve vojni ladji, ki sta bili v zadnji vojni poškodovani, sta v Izmidu v popravilu. Ostanek turške vojne mornarice je dobil povelje, da se zasidra pred Cekmedžo, da podpira ofenzivo turške vojske, ki bi se pričela pri Ganahori. Vojni minister je odpotoval s šefom generalnega štaba v Hademkei. Enver beg je bil imenovan za šefa četrtega armadnega zbora pri Cataldži.

Carigrad, 2. januarja. Vojni minister Nazim paša se je vrnil v štabni častniki v glavno taborišče Hademkei. Sultanov obisk v Hademkeju izostane za sedaj.

Carigrad, 2. januarja. Tu se govori, da je Bolgarska dovolila uvoz zdravil in obvez v Odrin. Prva pošiljatev je že odšla.

Carigrad, 2. januarja. Enver beg se je odpeljal proti Cataldži, kjer prevzame poveljništvo svojega oddelka.

Afera Prochaska.

Berolin, 2. januarja. »Vossische Zeitung« opozarja, da zadoščanje za afero Prochaska še ni dano.

Pred Skadrom.

Belgrad, 2. januarja. Glasom uradnega poročila je bilo v zadnjem boju pri Lešu ubitih 119 Turkov, med njimi mnogo častnikov, in 147 Turkov je bilo ranjenih. V Nišu so odpeljali 544 turških ujetnikov.

Pomanjkanje srbskih častnikov.

Belgrad, 2. januarja. Vsled srbskih izgub na častnikih je srbska vojna uprava aktivirala več sto rezervnih častnikov.

Rdeči križ balkanskih držav.

Sarajevo, 2. januarja. V Bosni so nabrali do sedaj 510.000 kron za srbski Rdeči križ.

Kios.

Carigrad, 2. januarja. Glasom poročil listov je turška posadka na Kiosu zavrnila poziv, da naj se vda, in izjavila, da se bo borila do zadnjega moža.

Iz Epira.

Atene, 2. januarja. General Sapunakis brzjojavlja iz Philipiadesa: Naši oblegovalni topovi so obstreljevali ponoči obsežno šotirišče Turkov ob cesti proti Janini in turške pozicije pri Bizami. Turki niso odgovarjali. Nekako ob 3. jutraj je sovražnik napadel naše središče in naše levo krilo. vrgli pa smo ga nazaj.

Sultan.

Carigrad, 2. januarja. Tu se širijo vesti, glasom katerih namerava sultan takoj po končanih mirovnih pogajanjih odstopiti. Sultan si želi miru. Njegov naslednik Izud Izzedin bo izpremenil prestolonasledstvo tako, da bo nasledoval vedno najstarejši sin.

Kolera.

Carigrad, 2. januarja. Dne 30. decembra je zbolelo za kolero zopet 23 oseb. Do sedaj je po uradnih izkazih za kolero zbolelo 2243 in umrlo 1140 oseb.

Egipt.

Rim, 2. januarja. »Corriere della sera« poroča, da namerava Angleška dati sultanu odškodnino za aneksijo Egipta. V tem slučaju preneha sultanova suvereniteta nad Egiptom.

Tripolitanijska.

Paris, 2. januara. V Sirti je prišlo do krvavih bojov med Italijanci in Arabci.

Prečitane napredne časopise

zbira in razpošilja tajništvo Narodno-napredne stranke. Časopisje je danes najmočnejša idejna moč. Izvrševalni odbor prosi vljudno svoje somišljenike v Ljubljani, da pošiljajo redno vsak četrtek prečitane napredne časopise pretekega tedna v tajniški urad (Wolfova ulica 10/L) ali naj vsaj naznanijo tajništvu svoje naslove. Poleg tega zbirajo kraljeva politična društva prečitane časopise v svojem okraju.

Kmečka pisarna narodno-napredne stranke

Vodstvo narodno - napredne stranke je ustanovilo v svojem tajništvu posebno kmečko pisarno, ki je na razpolago vsakemu naprednemu kmetovalcu za popolnoma brezplačni pouk v vseh političnih, upravnih, davčnih, pristojbinskih in vojaških zadevah. Izključene pa so zasebne pravne zadeve. — Pisarna bo poslovala za sedaj le pisemno in vsak napreden kmetovalec, ki je potreben kakršnegakoli pouka v zgoraj navedenih strokah, naj se obrne zaupno s posebnim pismom, kateremu je priložiti 10 vinarso znamko za odgovor ako se želi odgovor v priporočenem pismu pa 35 vinarso znamko) na: Kmetško pisarno narodno-napredne stranke v Ljubljani, Wolfova ulica 10. Ob sebi umevno je da je pisarna na razpolago tudi naprednim kmetским županstvom.

Jezdni odsek tel. društva »Sokol«

Ljubljani

POZIV!

Načelstvo jezdnega odseka pozivlja brate jezdece, začetnike, da se jim preje zgleda pri bratu blagajniku H. O. d. k. (Gričar & Mejač), da jim da natančna poiasnila glede ideležbe jahalnih vaj in to z ozirom na bližajoči se Vsesokolski zlet.

Načelstvo.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 30. decembra: Matej Štucin, trgovski potnik, 24 let, Zaloška cesta 11. — Amalija Sernig, zasebnica, 72 let, Igriška ulica 6.

V deželni bolnici:

Dne 29. decembra: Katarina Galjot, mestna uboga, 56 let.

Naprednjaki, prispevajte za Narodni sklad!

Gospodarstvo.

Pospeševanje obrtništva v poštini praksi.

Prometna sredstva imajo danes v gospodarskem življenju posebno in izrazito važnost. Ob točnem in brezhibnem poslovanju obliži zavisi prav pogosto uspevanje marsikaterih kupčije in marsikaterih obrtnega podjetja. Ne le železnice in paroplovna podjetja, tudi pošta, brzojav in telefon so naprave, katerih pomen in vrednost posega globoko v praktično kupčijsko poslovanje. Na dani leži, da je za prebivalstvo sploh, osobito pa za kupčijske sloje dalekosežna važnost, kako je urejena uprava občilnih sredstev in komu je zaupana. Za malokatero napravo je tolike pomembnosti dobro in strumno vodstvo, kakor pri prometnih sredstvih. Deležo Kranjsko je žalibog, kakor glede nekaterih drugih upravnih strokov tudi glede uprave pošte, brzojava in telefona zadela nemila in kvarna sreča, da pripada področju poštne in brzojavnega ravnateljstva v Trstu. Nesrečna ta dispozicija je rodila že pre mnogo grenkega gorja za našo deželo. Trpka ogorčenost se mora polastiti vsakogar, kdor ima neprijetno priliko, opazovati поближе upravo poštne, brzojavne in posebno še telefonskega prometa. Vse povsod se namerja na veliko zaostalost in škodljivo nedostojnost. Naglo je opaziti, da na tem polju ni ne le nikake pozornosti pazljivosti za potrebe živega prometa, narobe videti je hudo zapostavljanje ter nedostajanje dolžne skrbnosti in obzirnosti. Človeka, ki je videl skrbne in napredne uredbe v bližnjih krajih, se polastita naglo prepričanje, da pri vodstvu poštne uprave v Trstu vlada za potrebe kranjske dežele popolna brezbržnost in apatičnost. Načelo in vodilo velja, da je za Kranjsko deželo dobro vse. Gledati je le na to, da aparat med stokom in vekom vegetira dalje. Ne le, da ni nobene iniciativnosti celo dolgotrajnim, ponovljenim prošnjam se ne ustreza, pa naj imajo še tako prepričevalno utemeljitev zase. Nešteto krat smo že imeli priliko vsled kričeh primorov, i so se dogajali, ostro kritikovali poslovanje poštne uprave v Trstu, ali vsa graja, kakor vse prošnje izvenjevali brez učinka in brez odnosa. Leto za letom, dekado za dekado gre najljubši in prepereli zistem dalje. Pri nas smo se sistematičnega zapostavljanja in kvarne brezbržnosti od strani poštne in brzojavne vodstva že tako, recimo privadili, da nas je zajelo popolno mrtvilo v toliki meri, da se niti več ne čudimo, če navzlic sramotno slabi upravi ne pride do nobenih izboljšav pri ravnateljstvu v Trstu. Naši interesi, potrebe domače industrije in trgovine, obziri do miskega prometa v deželi, vemo, da ne kale spanja sloviti brezbržnosti naše blažene centrale na Dunaju. Kar nas pa vendar še čudi, je to, da dobičljiva gospoda na Dunaju gleda razmere pri tržaškem ravnateljstvu tako apatično navzlic temu, da gre pri upravi pošte, brzojava in telefon vendar še tudi za druge stvari, kakor za itak pozabljene prometne interese kranjskega vilajeta. Prihajajo tu nemalo v poštev vojaški interesi, glede katerih smo sicer celo pri neskončnih navajenih pri nas minucioznih čuječnosti. Ali o tem ne bomo razpravljali, želimo samo, da prebrisanje o potrebi reforme in capite in in membrs ne pride, kakor se to rado dogaja, prepozno. V tej zvezi naj približno samo dva vzgleda iz resničnega življenja, ki kažejo naravnost vzgledno črvivost in izjednost naše poštne uprave. Prvi slučaj velja zadnji izdaji uradnega seznama naročnikov državnih telefonskih prež v Trstu, na Primorskem in na Kranjskem. Briga nas pri današnji priliki samo zaglavje Ljubljana. V tem pogledu je seznam tako obilen in napak in pogreškov in sicer bistvenih, da mora najponižnejši podložnik smetati nad izjavajočo predznanostjo, ki jo ima poštno ravnateljstvo v tem, da se navzlic javno grajam nerednosti tega seznama še ni odločilo, da popravi sramotno nerednost. Ali je vzrok morda začrtna obzirnost do one tiskarne v Trstu, ki je pod patronanco vodstva zagrešila ta tiskarski nestvor? Drugi slučaj se dogaja prav te dni in tako živo ilustrira neverjetno nerednost pri poštne ravnateljstvu v Trstu, da ni treba pisati komentarja. Evo ga v vsej priprostosti. Dne 18. dec. l. l. je poštne ravnateljstvo razpisalo dobavo mizarskih del za novi poštni urad v Onatiji. V svojem oficijelnem razglasu pravi, da je pripomočke za sestavo ponudb dobiti pri ravnateljstvu nemem. Ti pripomočki so opisi in obris oprave ter uradni natisnjeni formularji za sestavo ponudb. Termin za vlaganje ofertov se je določil na 4. januarja. Časi so slabi in kup-

čije medle. Pobrignali so se zategadelj različni obrtniki za to javno dobavo, ki predstavlja znatno denarno vrednost.

Oglasili so se tudi interesente s Kranjske ter že štiri dni po izdani razglasu pisмено prosili pri poštne ravnateljstvu v Trstu, naj jim, kakor to obljublja razglas, pošlje pripomočke, ki so potrebni za pravilno sestavo ponudb. Ko po preteku teden dni niso dobili odgovora, so poslali celo svojega zastopnika osebo v Trst, da jim preskrbi osebo, kar je za sestavo ponudbe absolutno potrebno. Ubogi optimisti! V uradu se jim je povedalo, da pripomočkov ni več dobiti, ker so jim pošli. Tako se pri nas v državni upravi ravna z obrtniki. Na Dunaju imajo menda še urad, ki si je nadel hvalevreden namen, pospeševati obrtništvo. Temu bi svetovali, da spiše navodilo za poštne ravnateljstvo v Trstu, kako se v urejeni državi postopa pri oddaji javnih del, ki so bila javno razpisana in razglašena. Zaključno vprašanje le še to, ali bo ravnateljstvo v Trstu skrbelo, da se domačim interesentom popravi storjena krivica ter omogoči udeležbo pri dobavi. Verjeti vendar še ne moremo, da so razmere v Trstu poveljale, da se tako daleč, da se skuša neljubje konkurenta na ta način uradno izločiti iz konkurence.

— Društvo »Verein Hamburger Spediteure«, ki mu pripadajo skoro brez izjeme vse velike spedijske tvrdke v Hamburgu, je sestavilo zbirko pogojev, običajnih v hamburškem spedijskem prometu, ter jih izdalo pod naslovom »Allgemeine Bedingungen, festgestellt vom Verein Hamburger Spediteure«. Nekaj izizov teh pogojev je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na razpolago. — Pasivum naše zunanje trgovine. Kakor je razvidno iz statističnega izkaza trgovskega ministrstva, je znašal uvoz v Avstro-Ogrsko meseca decembra 288 milijonov kron, izvoz v carinsko inozemstvo pa 2464 milj. kron, od meseca januarja pa do konca novembra uvoz 3157 milj. kron, izvoz pa 23874 milj. kron. Trgovinska bilanca izkazuje torej pasivum 7696 milj. kron napram 6543 milj. kron v taisti lanskim dobi.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Ali Vaš otročiček že hodi?

Ali ste svojemu otročičku, ki še ne zna hoditi, že kdaj dali Scottovo emulzijo? Scottova emulzija malega krepki in zlasti njegovim kostem dovaja potrebni škrob, da se bo kmalu postavil na nožice, za nekaj časa pa shodil.

SCOTTOVA EMULZIJA

je zato tako uspešna v takih slučajih, ker je nenavadno bogata redilnih snovi in obsega zlasti za tvoritev kosti neobhodno potrebne rudninske soli. Ribjega olja ni mogoče nuditi v nobeni boljši obliki kakor je Scottova emulzija, ki je tako lahko prebavna in slastna, da jo celo najmanjši radi uživajo in tudi dobro prenašajo.

Biti pa mora pristna Scottova emulzija.

Cena originalni steklenici 2 K 50 v. Dobiva se po vseh lekarnah. Proti vpošiljavi 50 v. v pisarni znamkah dobiti od tvrdke SCOT & BOWNE, d. o. o. z. na Dunaju VII. sklicevanje se na naš list enkratno vpošiljatev pošiljatev od k. k. lekarne

Mnenje gosp. dr. Bialowiesijskega v Varšavi.
Gosp. J. Serravallo
Trst.

Jaz sem večkrat rabil Vaše železnato kina - vino Serravallo v moji privatni praksi. V slučajih slabokrvnosti, poapnenja žil, rekonvalescence in sploh pri oslabilih osebah sem dosegel zelo dobre uspehe.

Varšava, v januarju 1911.
Dr. Bialowiesijski.

Ustna voda
KALODONT
Zobna krema

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vlijude vabilo na novo naročbo, siare p. n. naročnike pa, katerim je potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da je o pravem času ponove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja v Ljubljani na dom dostavljen:
Vse leto . . . K 24 — Četrt leta . . . K 6 —
Pol leta . . . K 12 — En mesec . . . K 2 —

V upravnistvu prejemam na mesec K 1-00.

Spošiljanjem po pošti v Avstriji velja:
Vse leto . . . K 25 — Četrt leta . . . K 6-50
Pol leta . . . K 13 — En mesec . . . K 2-30

Za Nemčijo vse leto 30 K. Za Ameriko in druge dežele vse leto 35 K.

Naroča se lahko z vsakim dnevom, a hratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.

List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.

Upravnistvo „Slovenskega Naroda“

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka v Ljubljani“.

Uradni kurzi dunajske borze 2. januarja 1913

Maležinski papirji.	Dolarji	Blagova
4% majeva renta	85-70	85-90
4-2% srebrna renta	87-85	88-05
4% avstr. krona renta	85-90	86-10
4% ogr.	84-40	84-60
4% kranjsko deželno posojilo	—	94-50
4% k. o. češke dež. banke	89-—	90-—

Srečke.

Srečke iz l. 1860 1/2	450-—	454-—
„ „ 1864	650-—	—
„ „ tleke	293-—	299-—
„ „ zemeljske I. izdaje	273-—	279-—
„ „ II.	255-—	261-—
„ „ ogrske hipotečne	242-—	248-—
„ „ dun. komunalne	478-—	482-—
„ „ avstr. kreditne	474-—	486-—
„ „ ljubljanske	66-75	72-75
„ „ avstr. rdeč. križa	54-—	60-—
„ „ ogr.	32-—	38-—
„ „ bazilika	28-50	30-50
„ „ turške	214-50	217-50

Malinske.

Ljubljanske kreditne banke	439-—	441-—
Avstr. kreditnega zavoda	617-25	618-25
Dunajske bančne družbe	509-50	510-50
Južne železnice	102-75	103-75
Državne železnice	706-60	707-60
Alpine-Montan	1039-50	1040-50
Češke sladkorne družbe	364-—	366-—
Zivnostenske banke	269-50	270-50

Valute.	11-44	11-49
Cekini	11-44	11-49
Marke	118-—	118-30
Franki	95-75	95-95
Lire	94-20	94-60
Rubliji	253-50	254-50

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 2. januarja 1913.

Termin.			
Pšenica za april 1913	za 50 kg	11-51	
Pšenica za sept. 1913	za 50 kg	11-66	
Pšenica za oktober 1913	za 50 kg	11-69	
Rž za april 1913	za 50 kg	10-17	
Oves za april 1913	za 50 kg	10-53	
Koruzna za maj 1913	za 50 kg	7-54	
Koruzna za julij 1913	za 50 kg	7-68	

Metereološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji zračni tlak 736 mm

Januar.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
31.	2. pop.	746.1	1.0	sl. jug	oblačno
„	9. zv.	746.1	—0.6	sl. zah.	megla
1.	7. zj.	744.2	—2.3	„	oblačno

„ 2. pop.	742-5	1-4	sl. sever	—	
„ 9. zv.	742-8	1-2	sr. szah.	—	
2. 7. zj.	740-9	-1-8	sr. sever	—	

Srednja predvčerajšnja temperatura 0-0° norm. -2-6° in včerajšnja 0-1° norm. -2-7°.

Padavina v 24 urah 0-0 mm in 0-0 mm

Razglednice
umetniške,
in
pokrajinske
se doba vedno
v veliki izbiri v
„Narodni knjigarni“
Prešernova ulica 7.

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštnem povzetju

iv. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron. 372

Trgovski poslovođa, star 25 let, vojaščine prost, z dobrimi referencami, želi prevzeti na račun ali pod ugodnimi pogoji v najem 1

srednjo trgovino ali gostilno.

Položi se lahko kavcija. Prijazni dopisi pod št. 600 na upravnistvo „Slov. Naroda“.

Več navadnih

delavcev

kakor tudi 4812

mizarjev in tesarjev

za novo veliko podjetje v bližini Reke

lahko dobi takoj delo za več mesecev in tudi stalne službe. Plača po dogovoru Naslov pove upravnistvo „Slovenskega Naroda“.

Marijina bratovščina

v Ljubljani.

Obvestilo.

Ker se je večletni društveni predstojnik gosp. Franc Majer vsled oslabljenja predsedništvu odpovedal, prevzame začasno do novih volitev vse posle njega namestnik gosp. Fran Jelčnik.

Urađovalo se bode od novega leta naprej v društveni hiši, Hrenova ulica št. 6, vsako nedeljo od 11. do 12. dop. in od 1. do 3. pop., kjer se bode tudi pobiralo o Svečnici letne doneske skozi 3 dni.

Franc Jelčnik

t. č. predsednikov namestnik.

Dobrotvorniteljno društvo

„Blagodat“

v Ljubljani

se slavnemu občinstvu priporoča kot edino društvo te vrste na Kranjskem.

Društvo ima namen izplačati velike podpore in velike posmrtnine svojim redn. članom.

Cim več je članov, temvečji znesek izplača društvo v vsakem smrtnem slučaju. Te vrste društva so pokazala na Dunaju, Pragi, Gradcu in v drugih avstrijskih mestih, da so najboljše humanitarna podpora društva, katera na podlagi vzajemnosti za male prispevke članov izplačujejo velike posmrtnine.

Prospekte in natančna pojasnila daje brezplačno društvena pisarna 4265

v Ljubljani, Mesni trg št. 13, I. nadstropje.

Zbirka

avstrijskih zakonov

v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1862 št. 117 dr. zak. z dodatnim

tiskovnim zakonom

z dne 17. dec. 1862 št. d. z. ex 1863 in drugim največjim zakoni kazensko-pravnega obsega.

V platno vezan 6 K; po pošti 6 K 20 vln.

Narodna knjigarna

v Ljubljani.

Proda se lepa dobroohranjena kompletna

baročna garnitura

za jedilno sobo.

Cena K 800.— Naslov pove upravnistvo „Slovenskega Naroda“ 4803

Zatekel se je 17

lovski pes

velike postave temno rjave barve ena noga bela, sliši na ime Mavrin na lovu v Dobrunjah. Odda naj se proti nagradi pri Ferdo Sever, Ljubljana, Wellfova ulica št. 12.

Učenec in učenka

iz poštene rodbine, z dobro šolsko izobrazbo, zmožna slov. in nem. jezika, se sprejmeta v trgovino z mešanim blagom.

Josip Elsner, Litija. 2

Trgovski pomočnik

starejša prva moč, solidna in verzirana oseba, se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji. Več pove špecerjska in galant. trgovina in trgovina z deželni pridelki ter c. kr. glavna zaloga tobaka J. KUŠLAN, Kranj. 4807

Oskrbnik (šaffer)

se sprejme takoj v službo.

Prednost imajo absolventi kmetijske šole na Grmu. Izpričevala naj se pošlje na oskrbnistvo Severin na Kolpi Hrvaško. 14

Starejšine

dunajske „Save“!

Udeležite se polnoštevilno z ženami sestanka v soboto zvečer.

16 Prvi predsednik.

Blagajničarka

s trgovsko prakso, zmožna slovenskega in nemškega jezika 3

se sprejme v trgovino z meš. blagom.

Ozira se na one, ki so bile v enaki službi. Ponudbe na upr. »Sl. Naroda«.

Fino domače

kislo zelje

v sodčkih po 50 in 100 kg.

razpošilja vedno in vsaki čas trgovska

tvrdka J. Kušlan.

Kranj, Gorenjsko.

Kontoristinjo

trgovskega sotrudnika

sprejme v trgovino z meš. blagom

Otto Homan v Radovljici.

„SLAVIJA“

„- - - vzajemno zavarovalna banka v Pragi. - - -“

Rezervni fond K 58.461.432-50 — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123.257.695-77

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje: Generalno zastopstvo v Ljubljani

v Gospodski ulici št. 12.

Zavaruje poslopja in premočnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah.

Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekte!

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

3331 **Krasno novosti zimskih oblek in površnikov**

domačega izdelka.

Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence.

Najnižje cene.

Solidna postrežba.

Telefon št. 16.

Leta 1837. ustanovljena delniška družba

427

Telefon št. 16.

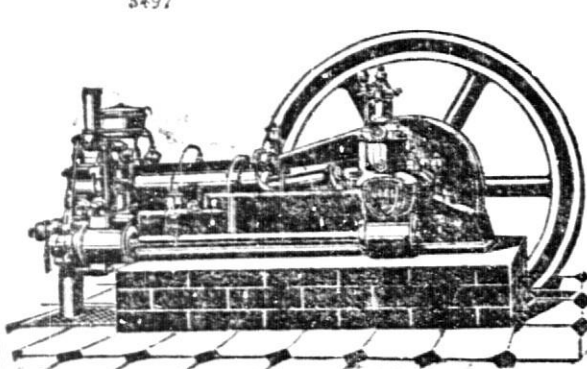
KRANJSKA STAVBINSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

Stavbno podjetništvo; pisarna za arhitekturo in stavbotehniška dela; tesarstvo in mizarstvo s strojnim obratom za stavbna in fina dela; opekarne s strojnim obratom v Kosezah in na Viču; kamnolomi v Podpeči in v Opatiji. — Priporoča se za stavbna dela vsake vrste.

Pozor! Od jutri naprej se prodaja Trgovci! galanterijsko blago in pletenine

iz konkurzne mase Ludovika Dolenc v Prešernovi ulici pod tvorniški cenami.

Svetovno znani! Originalni motorji „Otto“

za bencin, bencol, petrolin, surovo olje, sesalni plin, svetilni plin i. t. d.
Motorji za surovo olje „sistem Diesel“. Bencinove lokomobile. Najmodernejša konstrukcija. Največja tvornost! Najvarčnejši obrat!
Cez 111.600 doslej prodanih. Specialni prospekt 541 gratis.

Langen & Wolf, Dunaj X., Laxenburgerstr. 53. sl.
Zastopstvo Heckl & Pohl, Trst, Via Torre Bianca 10.

BLUZE,

krila, kostume, plašče, peletine, predpasnike, otroške oblekice, plaščke, klobučke, havbice, čepice, higijenične potrebščine za novorojenčke in vsako modno blago pošilja na izbiro

M. Kristofič-Bučar
Ljubljana, Stari trg št. 9.

ozdravi brez vbrizganja pri gospodih in damah vse bolezni spolovil, iztok, kapavico, bolezn v mehurju, kjer drugi pomočki odpovedo.

Hernial-Dragee

Škatlja (100 kom.) K 5.—. 2 škatlji za 13 eno zdravljenje. — Izdeluje Delta' Laboratoire de Produits Chimiques à Paris
Dobiva se pri gen. zalogi za Avstro-Ogrsko: Lekarna Mariabill, Budapesta, VI. Liszt Ferenc-tér 20 po povzetju ali ako se znesek pošlje naprej.

Greh in smeh...

Zabeljene in osoljene kratkočasnice.

Brez dovoljenja knezoškofijskega ordinarijata izdal Tinček Hudaklin.

Cena 1 krono, s pošto 1 krono 10 vinarjev.

Narodna knjigarna v Ljubljani, Prešernova ul. 7.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1912.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.

Odhod.

6-52 zjutraj. Osebn vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, St. Vid ob Glini, Dunaj.

7-32 zjutraj. Osebn vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Straža - Toplice.

9-09 dopoldne. Osebn vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin.) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]

11-30 dopoldne. Osebn vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.

1-31 popoldne. Osebn vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Straža - Toplice.

3-32 popoldne. Osebn vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec.

6-35 zvečer. Osebn vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Trbiž. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vlissingen, (London), Celovec, Linc, Dunaj.

7-44 zvečer. Osebn vlak, na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.

10-00 po noči. Osebn vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzensfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.

Prihod.

7-23 zjutraj. Osebn vlak iz Trsta, Gorice, Jesenice, z zvezo na brzovlak iz Ber-

lina, Draždan, Prage, Linca, (Londona) Vlissingena, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka, Tržiča, Kranja.

8-59 zjutraj. Osebn vlak iz Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

9-51 dopoldne. Osebn vlak iz Trbiža, Jesenice, z zvezo na brzovlak iz Dunaja, Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka.

11-14 dopoldne. Osebn vlak iz Gorice, Jesenice, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Tržiča, Kranja.

3-00 popoldne. Osebn vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

4-20 popoldne. Osebn vlak od Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Linca, Celovca, Solnograda, Franzensfeste, Beljaka, Tržiča, Kranja.

7-00 zvečer. Osebn vlak iz Jesenice z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Dunaja, Linca, Celovca, Kölna, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Franzensfeste, Beljaka, (direktni voz Solnograd-Opatija-Reka).

8-15 zvečer. Osebn vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Tržiča, Kranja.

9-13 po noči. Osebn vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

11-33 po noči. Osebn vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Celovca, Beljaka, Kranja.

Postaja: Ljubljana drž. kolodvor.

Odhod na Kamnik: 7-27, 11-50, 3-12, 7-15, (11-00 ob nedeljah in praznikih).

Prihod iz Kamnika: 6-42, 11-00, 2-41, 6-15, (10-30 ob nedeljah in praznikih).

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

V. Parma Balkanska koračnica

za klavir

ki se je igrala prvič 24. t. m. v slovenskem deželnem gledališču in ki je žela tako buren aplavz, da se je morala ponoviti, je ravnokar izšla v založbi

Narodne knjigarne.

Dobi se jo v vseh knjigarnah tu in na slovanskem jugu.

Cena K 1'20, s poštnino 10 v več.

1913

1913

Srečno in veselo

ново leto!

želi vsem p. n. gg. naročnikom, odjemalcem in gostom ter prijateljem in znancem

Alojzij Zajec

vinotrtar in lastnik hotela „Bellevue“ v Spodji Šiški.

4474

1913

Vsem cenjenim naročnikom, prijateljem in znancem želim

srečno in veselo

NOVO LETO!

Val. Scagnetti, Ljubljana, arhitekt in mestni stavbnik.

Odvetnik

dr. Boleslav Bolè

:: odprl je pisarno ::

v Trstu, Via S. Giorgio 10

Telefon 10.28.

4

Telefon 10.28.

Pri izpadanju las in prhljaju

se je dr. Dralleja brezova voda za lase že desetletja izborna obnesla. Umite si glavo najprej z dr. Dralleja praškom za izmivanje glave »Kopfrein« (K —30), ki vsled svoje posebne sestave pot in prah takoj odloči in odstrani. Nato naj se **koža na glavi** dobro pomoči z dr. Drallejevo brezovo vodo (K 2— in 5—) in naj se **glava na vse strani natančno masira s konci prstov**. Kdor ima suhe, krhke lase, naj vselej, ko si je lase pomočil z brezovo vodo pozneje še namaže lase z Drallejevo brezovo briljantino (K —80 in 1'20), ki daje lasem lep naravni lesk.

Mali trud tega ravnanja (1 ali 2 krat na teden) se bogato izplača, ker zabranjuje izpadanje in pospešuje rast las in zabranjuje tvoritev prhljaja. Zdravniki in občinstvo so se popolnoma priznalo o učinku dr. Dralleja brezove vode za lase. Zahtevajte gratis in franko od firme Juri Dralle, Hamburg-Altona brošuro z izvidi.

Dobiva se po vseh parfumerijah, drogerijah, brivnicah ter v lekarnah. Največja odlika: **grand prix** na teh svetovnih razstavah: St. Louis 1904 — Milan 1906 — Bruselj 1910 — Turin 1911 — Mečn. higienska razstava Draždane 1911.

Juri Dralle, Podmokli n. L.